

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
Helyben nasznos módon:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és unnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 31.

Az igazságszolgáltatás érdekében.

Az ismeretes berettyó-ujfalui eset nagyobb izgalmat kelt a nevezett járásbíró-ság területén, semmint első pillanatra gondolni lehetett volna.

A szépités és takargatás itt sem ér semmit. A mi józan népünk egyenes gondolkozása sehogy sem tudja bevenni azt, hogy a vizsgálat három hónapig tartott Szakáll Pál járásbíró ellen, és ő mégis ítélkezett az egész idő alatt, pedig a vizsgálat éppen azon az alapon indult meg, hogy nevezett járásbíró ítélkezéseit a megvesztegetés sugalta. Ehhez járul, hogy három havi vizsgálat után, mely alatt a főnemlített járásbíró majd felfüggesztették, majd megint visszahelyezték, most meg csendőrök fedezete alatt B.-Gyulára vitték s onnan már másnap szabadon bocsátották: mindez — mint nekünk írják — kimondhatatlan zürzavart kelt az egész járásbíró-ság területén.

Mi nem avatkozunk a fura módra folyó eme vizsgálat részleteibe, nem is kívánunk előhozakodni mindazokkal a vádakkal, melyeket ama járásbíró-ság területének nagyon sok pontjáról ügyvédek től s magánfelektől kapunk; de azt kötelességünknek kell ismernünk, hogy a

magyar jogszolgáltatás szeplőtelen hírnevének megóvása érdekében gyors és minden félremagyarázást kizáró végleges határozatot követeljünk.

Leirhatatlan fölháborodás uralkodik máris a közönség körében. Nem is csoda.

A több év óta letárgyalt perek felperes s alperes ügyfelei között kimondhatatlan izgalom uralkodik annak a föltevéséből: vajjon érvényesek-e azok az ítéletek, melyeket a megvesztegetés vádja, alapján vizsgálat alatt álló járásbíró király ő Felsége nevében hozott és amelyeket az ügyfelek könnyen kitalálható okoknál fogva nem mertek megfölelbezní?

Amint értesülünk, ezek valamennyien per-ujítást akarnak kérni. Lehet-e ezt tőlük megtagadni? Avagy nem kellene-e valamennyit érvénytelennek nyilvánítani, vagy legalább valamennyit felülvizsgálni és azokat, melyek a legcsekélyebb oknál fogva gyanusoknak találtnak, újabb tárgyalás alá venni?!

Senki sem fogja tagadni, hogy azt épp úgy joguk van követelni az ügyfeleknek, mint föltétlenül szükséges a magyar, jogszolgáltatás és a legfőbb juszticiáriuszt, a király tekintélyének megóvása érdekében; mivel azt egy pillanatig sem szabad tűrni, hogy a

király ő Felsége nevében hozott ítéletekhez a kétségnek még csak az árnyéka is férjen.

A nagyvárad Kir. Táblának talán már ma lesz módjában ez országos jelentőségű ügyben dönteni. Legyen szabad remélnünk, hogy ítéletében nem fognak ismétlődni azok a megokolhatatlan ellentmondások, melyek a szóban levő ügyet már is hirhedtté teszik vala, és amelyek vajmi alkalmasak arra, hogy a jogerzetet és a jogszolgáltatás kifogástalan volta iránt táplált hitelt alapostul felforgassák.

Minthogy azonban ez az ügy immár tulterjed a nagyvárad Kir. Tábla kerületén, miután a fővárosi lapok útján szellőztetve lett ama tudósítások alapján, melyeket hoztunk: teljességgel helyén volna, hogy az igazságügyminiszter külön bíróságot, például a budapesti Királyi Táblát delegálja eme szomorú ügy elbírálására; mi által leggyorsabban véget lehetne vetni mindazon kényes természetű nehézségeknek, melyek máris közbeszéd tárgyát képezik, és ha mihamar meg nem oldhatnák, még nagyobb bajoknak szülő okai lehetnek.

Caveant Consules, nequid detrimenti capiat respublica.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A képviselő ur beszél.

— Karczolat. —

Irla: Kincs István.

A képviselő ur beszél...

Jelen van a szolgabíró is, de nem fűn a pódiumon; lenn a tömeg között hegyezi a fülét, ha netalán messze lódtaná a sulykot a szónok. Mert ha az el találna érni a miniszter szent és sérthetetlen személyéig, akkor hiszen Isten legyen neki kegyelmes. Azt a huszonnégy zsanárt nem azért szedték össze az egész vármegye területéről, hogy éljenezni segítsenek a tisztelt polgártársaknak. Azért van a puskájuk, hogy hasznát is tudják venni.

Mert hát tetszik tudni, az ellenzéki képviselőknek csunya szájuk van. Manó ismeri ki magát a logikájukban. Könnyű megélhetést prédikálnak mindenkinek s a végén mégis oda lyukad ki a dolog, hogy föl kell akasztani minden kormánypartit; mintha bizony az is a könnyebb megélhetéshez tartoznék. Próbálja meg először a tisztelt képviselő ur maga magát, azután lármázzon a kormánypartiak ellen. Különben is annyi meszet még nem evett egyikük sem, hogy minden szóra az ilyen bolond embernek a tanácsát megfogadják.

Kiterjeszkedik a rossz közigazgatásra is — a számár. Mintha bizony ő jobban tudna dirigálni a kerületben s nem a főszolgabíró tartaná a karhatalom üstökét a markában. No

megállj! jöjjön csak el egyszer a választás ideje, majd megmutatja, mennyire tud ő kommandirozni minden jegyzőjének, meg a falusi bírójának! S ezek úgy össze szedik a választóit s viszik a kormánypartira, hogy mire a tisztelt képviselő ur észreveszi magát, arra csak vázonszemeseléddelel voksoltathat becses uri személyére.

No hiszen csak gyere! Akkor jajgasson, hogy rossz a közigazgatás...

Mondtam már, az effajta ellenzéki embernek rettenetes mosdatlan szája van s a mellett beleüti az orrát mindenbe a világon. Mert tesszem példának okáért, mi köze a tisztelt képviselő urnak a katonasághoz? Soha sem ette még a császár kenyereit s nem is fogadják még már reá többé, hiszen beleveszekednek, ha borjustól a szomszéd határig kellene futnia. És lám ez az ember — ez kel ki a katonaság ellen.

Nem tetszik neki a német nyelv. Mert hogy arra nem lehet tisztességesen magyarul egreczirozni, az már olyan bizonyos, miként hogy áll, hogy a csárdást sem kalamájka nótára járják.

A hallgatóság éljenez, hanem egy katona rettenetesen tekeri a fejét.

— Szó sem igaz belőle! — jegyzi meg a szomszédjához fordulva — magyar szóból kutyát ért a baka. Mert tessék csak meghallgatni. Én hát káplár volnék s ha elordítom magamat, hogy haptákk! akkor olyan haptákba áll a tized, mint a linea; de ha azt találnám nekik mondani: vigyázz! akkor legfölelbebb a fülöket hegyeznék csak a gazemberek. Mondtam

már, kutyának való beszéd az a vigyázz! más hát meg nem érti.

És a baka káplár diadalmas önérettel vitte szerte tekintetét, kereste a hatást a tömegnél, mert hiszen olyan hangosan perorált, akárcsak tényleg a kaszárnya udvarán kommandérozna.

Volt is valamelyes hatása, hanem a tisztelt képviselő ur rögtön tönkretette, mert abba kezdett, hogy:

— Hunczut a német!

Egetverő éljenezés következett utána, majd hogy bele nem törtek a zászlórudak.

Halljuk! Halljuk — ordította őt hat száz torok egyszerre.

— Azt hát eltalálta — jegyezte meg valaki hátul — garast sem ér a német embersége.

A tisztelt képviselő ur újra kezdte:

— Hunczut a német. A szegény magyar ember egész esztendőn keresztül szánt-vet,

csaknem beleveszekedik s mire aratásra fordul az idő — a német eszi meg a buzáját. Hát ez járja?

A németnek neveljük minden borjunkat.

— S még ha mindennek tisztességes árt szabna! Kompániában van a zsidóval, azért olyan koldus az ország. Egy bicskáért el tudnak kérni négy öt forintot, hanem a szegény magyar ember az adjon mindjárt egy méter-mázsa gabonát érte. Aztán mondja valaki, hogy nem hunczut a német!

— Eljen! az bizony testestül lelkestől! Eljen a mi tisztelt képviselő urunk hangzik össze-vissza.

— Azért hát messzebb kell vinnünk a

Botrány a rendőrségnél.

Özönével kapjuk a leveleket, melyek mind újabb panaszokat, vádakát s adatokat tartalmaznak a nagyvárad rendőrség ellen. Van köztük sok olyan, mely személyes indító okokra vezethető vissza: ezekre valamint a névtelen följelentésekre ügyet sem vetünk, amint ahogy általános elismerést s beigazolást nyert leleplezéseinknél tollunkat soha és semmiben sem vezette a személyek ellen irányuló ellenszenv, hanem a közérdek, vagyis ama törekvés, hogy a rend megőrzésére hivatott intézmény ment legyen minden gáncstól, annak tisztviselői pedig felül álljanak minden gyanúsításon.

Cziánkái vagy dinamit?

Sajnos, a megokolt adatok, melyeket halmozással veszünk, arról tanuskodnak, hogy rendőrségünk kebelében irtózatosságon lábra kapott a — rendetlenség.

Igy arról értesülünk, hogy a mérgezés esete csakugyan előfordult, amennyiben az egyik tisztviselőnek író-asztalán gyanús port — cziánkált, mások szerint dinamitot — találtak, melyet hivatalos vegyelemzés céljából felküldtek Budapestre az állami vegyelemző hivatalba. A porhíntés tettesül egy felfüggesztett hivatalnokot emlegetnek, kiszemelt áldozatul pedig azt a tisztviselőt, aki amannak ügyiratait átvette.

Hivatalos pofozkodás.

A piacok felügyelete bizonyára nem tartozik a legkellemesebb foglalkozások közé; viszont azonban el lehet várni a rendőrség vezetőjétől, hogy olyan egyént biz meg e kényes föladvattal, akinek lelkiismeretessége semmi kétséget nem tűr, tapintatossága pedig minden utczai botrányt kerülni képes.

Ugy értesülünk azonban, hogy az illető közeg a legcsekélyebb ellentmondásra — pofonokat osztogat az elárúsító asszonyoknak; sőt állítólag megtörtént az az eset is, hogy ott a piacon cziheiődött két kofával, míg csak valamennyien a földre nem buktak s ott hempergettek, a vásáros közönség nem csekély mulatságára.

gabonánkat — folytatta a tisztelt képviselő ur — s hogy azt megtehessek, mindenekelőtt vasutat ennek a vidéknek!

— Kell! úgy van! Az ördögnek köll! jelentkezett a polgártársak hozzájárulása. Azaz hogy egy fiakkeres rettentő méregbe jött: az hivta segítségül az ördögöt.

— Süsse meg a vasutját, ha már mást nem tud adni — handabandázott dühösen — koldussá akartok tenni egészen? Így is alig élek már a két szürkével, ha a végrehajtott nem kelene annyiszor vinni, hát biz Isten muszáj volna fölkötnöm magamat.

Szóval a fiakkerosnak ez a passzus se hogy se tetszett.

Azután jöttek más passzusok, melyek szintén nem találkoztak az egész hallgatóság közetszűrésével. A kutyaadó eltörlését hangos lelkesedés közepette magukévá tették, de mikor a szónok a gyárat emlegette, akkor egy takács hangos szóval tiltakozott ellene. Azzal fenyegetőzött, hogy fölgyújtja, ha véletlen vászongy is találna lenni. Szerencsére a képviselő ur épen a végére ért már, különben talán ribillió is lett volna még belőle. A lelkes választók a takácsot el ekarták rakni, a miért akkorákat ordít.

A képviselő ur bevégezte már beszámolóját, mely egyuttal programját is képezi a jövő választásokra. A képviselő ur tehát nem beszél már, hanem a hallgatóság közé vegyül. Hadd tudják meg, mennyire nyájas és ember-séges ember ő. A hol egy asszonyt lát, attól megkérdezi, hány gyereket adott már neki az Uristen s ki tud-e jönni jól az urával? A formája legalább azt mutatja, hogy igen talpra

Difteritisz palástolása.

Más forrásból arról értesülünk, hogy egyik kertületi orvos elmulasztotta bejelenteni a difteritisz beteget; minek következtében a halottkém csupa kollegiállítástól elnézte a dolgot és maga is a valónál más halálokat vezetett be.

A másik eset arról szól, hogy a kertületi orvos egy szegény családnál, mely hét lélekből áll s egy szobában lakik, a difteritiszba esett két gyermeknek a járványkórházba való átszállítását rendelte el; de a rendőri közeg, kinek kötelessége volna ily rendelkezéseket haladéktalanul végrehajtani, a családfő nyomatékos kérésére annak teljesítését egészen mellőzte. Ennek következtében nemcsak a család többi gyermekei, de az egész házban lévő gyermekek is ebbe a gyilkos betegségbe estek.

Nem is csoda ezek után, hogy a difteritisz egyre terjed.

800 frtos temetés.

Egy idegen asszony halt el városunkban, kinek hagyatéka közt ezer (1000) forint-ról szóló takarékpénztári könyvecske volt. Az illető rendőrközeg állítólag nem tett ez esetről jelentést, hanem a saját szakálára temetést rendelt az elhunyt asszonynak, és ennek költsége fejében nyolczszáz forintos számlát terjesztett be az á r v a s z é k n e k. Nem tudjuk, vajjon ez utóbbi jóváhagyta-e ezt az önhatalmu pazarlást, minden esetre azonban szükséges volna, hogy az örökösök érdekében ez ügy beható vizsgálat tárgyává tétessék egyfelől, — másfelől pedig az is, vajjon joga van-e ez illető közegnek a saját hatáskörében ily rendelkezéseket tenni?

Ádám hol vagy?

Elvárjuk, hogy az illető hatóság nem fogja strucz-madár módjára a fejét a porondba dugni, hanem mielőbb határozott s hiteles fölvilágosítást fog nyújtani a teljes joggal türelmetlenkedő közönségnek.

A magyar gazdák programja.

Hiszterikus idegességbe esnek, ha a bürzén a tulhajtott játék és bűnös üzelmek következményeként beáll a visszahatás, emelke-

menyecske lehet. Ha úgy fordul, még az arcát is megcsipi:

Szeretettel kérem, ez aztán az igazi korteskedés.

Egy ember konyult fejjel áll a tisztelt képviselő ur mellett. Egész formája azt mutatja, hogy most emészti meg épen az egész beszédet. A képviselő ur a vállára teszi a kezét s azt kérdi:

— No volna-e még atyafi, valami kívánnivalója?

— A javát kifelejtette az ur a dologból — szólt rövid vártatva a másik.

— És mi volna az?

— Törvénybe kellene igtatni, hogy tilos a mezitláb való járás, mert az árt az egészségnek.

A képviselő ur szó nélkül megfordult. Mert hát tetszik tudni, esziamdiával nem jó kikezdeni. Annak az egész politika a kisujjában van...

A következő vasárnap az ellenzéki lapdől betűkkel hozta, hogy a mi tisztelt képviselő urunk valóságos furorét csinált beszámolójával. Választói szívvel-lelékkel kitaranak — ellene. Kormánypárti jelölt ne is mutassa magát.

A kormány szócsöve meg így nyilatkozott: Előre számítottunk arra az óriási fiaszkóra, mely az ellenpártot érte a vasárnapi beszámolón. A képviselő lázított, hanem a józan nép nyugodtan viselte magát. Az arcokról le lehetett olvasni, hogy mindenki csalatkozott. De len voltunk, de őszinte szívvel elmondhatjuk, hogy a tisztelt választók minden rétegében nagy az elégedettség az eddigi képviselő tapintatlan föllépése miatt. Ha választásra kerül a sor, a kormánypárt győzelme több mint bizonyos.

dik a kamatláb. Helyesnek látják, hogy ilyenkor a pénzügyi miniszter készen legyen millióval, még kamat nélkül is, de hideg közömbös-séggel nézik, ha a kis ipar pusztul s az a fekete vonal, mely közgazdasági politikánk egyik legsötétebb foltjának, a kivándorlásnak terjedését jejezi.

Ezekért felszólalni osztályérdek, a merkantilizmus szekerét tolni — habár kevesen is ülnek rajta — nemzeti kötelesség volna?

Reméljük, nem lesz mindig így. Az a lelkes szózat, melyet Hertelendy Ferencz Keszthelyen elmondott s a melyben a gazdákat tömörülésre hívta föl a M. G. Sz. programja alapján, tanu reá, hogy gazdáink ébrednek a hosszú álomból és kezdik belátni, hogy milyen fonák helyzet ez: a mezőgazdasági állam, mezőgazdasági politika nélkül.

A merkantilista uraknak nem elég, hogy békebontó hazafiatlan csoportnak akarnak bennünket bemutatni saját embereik előtt, hanem igyekeznek konkolyt hinteni a gazdák közé, a mikor azt hirdetik, hogy miudaz, mi a programban van, a nagybirtok érdeke, mely a kisgazdákat hálójába akarja vonni. Vajjon mivel? Talán a só árának leszállításával, a szövetkezetek szaporításával, az alacsonyabb földadóval, a kisbirtokok szaporításával?

Nyugodjanak meg jó merkantilistáink, a nagy birtokosok, ha önző célokat akarnak kielégíteni, ha zsiros haszonra akarnak szert tenni, azt nem az agrárius táborban, hanem a bankok körül fognak keresni, a mint keresi és találja is nem egy. Mily következtetések egyébként a tulsó tábor jó urai azt mutatja például ama bürze-s kormány-lap, mely a gazdag programját elég bátor önző ek igaztalannak, a nagybirtok érdekeit legyezgetőnek nevezni, holott pár hét előtt alig talált eléggé lángoló szavakat azon érdeknek méltányolására, melyeket Károlyi Sándor gróf a kis emberek szövetkezési körül szerzett. Végzetes eset, hogy Károlyi Sándor gróf egyszersmind ennek az önző szövetségnek is vezetője.

Még egy vádra kell felelnünk. Ez az, hogy a németeket utánozzuk mindenben. Utánozzuk kétségkívül igen sokban, a leglegényesebben, a fontos érdekek iránt odaadó és szívós munkában. Az utánzásokért azonban bárki több joggal vádolhat bennünket, mint éppen a merkantilisták; hiszen az ő politikájuk jóformán utolsó ízéig idegen mintáknak szolgálai utánzása.

Alig van tehát nevétségesebb valami, mint mikor a mi merkantilistáink vádat kovácsolnak abból, hogy az agráriusok nem járnak mindenben a maguk lábán, holott ők soha sem járnak azon. Azok a nagy organikus alkotások, melyek nálunk a merkantilisták haladásának utját jelzik, egytől-egyig utánzásai külföldi, rendesen osztrák vagy német rendszabályoknak, kezdve a kereskedelmi törvénytől le egészen a legutóbb megszavazott cukorprémiumokig. Eredeti legfőlegb a merészség a melylyel ezeket az idegen földön termelt rendszabályokat reá huzzák a mi viszonyainkra és igyekeznek elhíttetni velünk, hogy ha nekik hasznot hoz, akkor jó az egész nemzetnek. Mintha ők volnának a nemzet!

Talán sokáig is foglalkoztunk a dolognak ezen részével. Tovább mint azt a támadásoknak erkölcsi súlya és tartalma okadatoltá tenné. Azonban kötelességünk volt reá mutatni, hogy a svéd kancelliar mondása ma is igaz és valóban gyöngye alapokon nyugszik az a közgazdasági politika, mely reánk nehezül, s a melynek gyökeres reformja nemzeti létkérdéssé vált.

Az a rokonszenves fogadtatás, mely az agrár programnak a merkantilisták minden lármája mellett vagy éppen azért azokban a rétegekben, a melyekre számítottunk, része lett, elég arra, hogy folytassuk a megkezdett munkát. Folytassuk annál inkább, mert a helyzet éppen nem javul és a segítő kézre napról-napra nagyobb a szükség. Ha azok, a kik eddig hozzánk csatlakoztak, megteszik kötelességüket *mielőbb meg fognak éredni azok az eredmények*, melyekre szükségünk van. De tegyék is meg. Most így a választások előtt van erre igazán alkalom.

A gazdaosztályt tömöríteni és szoros kapcsolatba olvasztva az egyeseket tette birni sehol sem könnyű, legkevésbé az minálunk. Ha

azonban mindamelllett sikerül, ez által a haladásnak olyan biztos alapot teremtnünk, a nemzeti fejlődésnek olyan erőforrását fogjuk megnyitni, mely bőven kárpótol minden idővesztéséért és erőfeszítésért.

Ha dolgozni birunk, a mezőgazdasági reform rövid idő alatt sikeresen érvényesülni fog.

M. G. S.

A gazdasági egyesületek.

Ki ne érdeklődne a mezőgazdaság érdekeit szolgáló társadalmi szervezetek, a gazdasági egyesületek működése iránt? Ha volt létalapja a gazdasági egyesületeknek azokban az időkben, midőn a mezőgazdaság még hasznos hajtó iparág volt, szászorta nyertek jelentőségben azóta, hogy a középirtok a valósággal küzd, a kisirtokos osztály pedig csak tengődik. A mezőgazdaságra jelen viszonyok közt a gazdasági egyesületekre hárul az érdekképviselet címén a nehéz, de nemes feladat, hogy a mezőgazdasági válságból kivezető utat ne csak megtalálja, de irányítólag hasson közgazdasági politikának menetére, mely eddig a kereskedelmi és ipari érdekek felkarolásával ellenséges viszonyba helyezkedett az ország nemzetfenntartó gazdasági tényezőjével, a mezőgazdasággal.

Nem látjuk gazdasági egyesületek feladatát kimerítve a mezőgazdaság tökéletesítése terén kifejtett buzgalmában, a szakértelem emelésében, a termények értékesítésében, a gazdasági cikkek beszerzésének könnyítésében. Mind ezt akkor is ott látjuk teendői között, ha nem is kellene a mezőgazdasági válságot bizonyító tünetekről naponta beszámolnunk. De mikor a mezőgazdasági válság mindinkább súlyosabban nehezedik gazda-társadalmunkra, magasabb igényekkel lépünk fel gazdasági érdekeinket szolgáló társadalmi szervezetekkel szemben. És ez abban állana, hogy az országban szétszórta gazdasági egyesületek egyesülve egy emberként szállanának sikra megtámadott érdekeink védelmére. Ez az egyesülés és az egyesülésben kifejezett erő hatásos érdekképviseletét képezné mezőgazdaságunknak, szemben a kormánypolitikában érvényre jutott merkantil közgazdasági politikának, mely a nagy forgalomban látja egyedül biztosítottnak az ország gazdasági fellendülését.

A mezőgazdaság érdekei képviselő országos szervezet létesítése képezi különben is tárgyát a IV. országos gazdakongresszusnak is. Mert mindenki jól tudja, hogy a mezőgazdasági válság ellensúlyozására feltétlenül szükséges a független gazdatársadalom intenzívebb szervezése, mely nélkül továbbra is kegyelemre leszünk kiszolgáltatva a merkantil érdekeket egyoldaluan istápoló közgazdasági politikának. Ennek a közgazdasági politikának természetellenes elhatalmasodástól pedig meg nem menti a gazdaosztályt a gazdasági egyesületek jelen szervezete, melyek — egy-kettő kivételével — semmi biztosítékot nem nyújtottak a múltban és nem nyújtanak a jelenben sem arra nézve, hogy a gazdák érdekei meg volnának védve.

A gazdasági egyesületek a gazdái és céljuk nem lehet más, mint a gazdák érdekeit megvédeni, szemben minden a mezőgazdasági érdekekre nézve ellenséges tényezővel. Ezt úgy tudjuk mi és mindenki, ki a mezőgazdasági érdekek iránt kellő nemzeti érzéssel rendelkezik. De hát az a pártpolitika, mely súlyosan nehezíti társadalmi és közviszonyainkra, mindenből politikai agenturát csinál. Ez a pártpolitika meghamisította a gazdasági egyesületek igazi célját, megbénítja tevékenységét, semmittevésre kárhoztatja, mert a pártpolitikának nem lehet érdekében a gazdasági egyesületekben oly független szervezetet bocsájtani a gazdaosztály rendelkezésére, hol a gazdák érdekei védelemre találnak még — a pártpolitikával szemben is. Meghisszük azt, hogy ennek a pártpolitikának nem igen tetszetik a független véleménynyilvánítás, mely rosszalólag nyilatkozik a hatalmasok által követett közgazdasági politika irányáról és jogos védelmet követel elhanyagolt mezőgazdasági érdekeinknek. De hát — úgy tartjuk — épen ez képezi feladatát gazdasági egyesületeinknek, kijelölni azokat a módokat,

melyek alkalmasaknak bizonyulnak a mezőgazdasági válság megszüntetésére és rámutatni a válságot előidéző és azt fokozni képes tényezőkre. Ha nem ez képezi a gazdasági egyesületek feladatát, akkor tessék politikai expozitívákat felállítani és ne gazdasági egyesületeket. Legalább tudja a gazdaosztály, hogy mily természetű szervezettel van dolga. Ne tessék a gazdasági érdekek védelme titulusa alatt a gazdákat oly szervezetbe kényszeríteni, melynek látszólagos célja a gazdák érdekeit képviselni, de tényleg megfosztja a gazdákat függetlenségüktől és odaláncolja a pártpolitika szeke-rehez.

De hát a földmívelési miniszter, a mezőgazdasági érdekek hivatott öre, Darányi mióta elmondta fényes expozitívát, csendes szemlélője a viszonyoknak. Ne is háborgassuk nyugalmában, mert egy gazdasági egyesület függetlenségét megvédeni nagyon kellemetlenül érinti a kegyelmes urat. A gazdasági egyesületek függetlenségét a pártpolitika befolyásától megvédeni és ezeket országos szervezetté egyesíteni képezzé az agrár-politika legközelebbi teendőjét.

A gabonaforgalom érdekében.

B u d a p e s t, július 30.

A magyar államvasutak igazgatóságának tanácstermében tegnap látogatott ankét volt, a melyet az igazgatóság hívott össze. Gabonakereskedők, szállítók és malomiparosok vettek részt az ankéten, hogy tanácskozzanak a gabonaforgalom akadálytalan lebonyolításáról, a gabonatermelés mennyiségéről; megbeszélés tárgyává tették azonkívül a kivitelre kerülő gabona várható mértékét s a szállítás irányait. Mint minden évben, úgy az idén is több hasznos intézkedés megtételét határozta el az ankét, melynek elnöke Schöber Albert volt.

Az értekezlet lefolyásáról az alábbiakat közöljük:

L a d w i g h elnök-igazgató távollétében Schöber miniszteri tanácsos, az államvasutak kereskedelmi osztályának főnöke elnököl, a Magyar államvasutak részéről: Kovács Lajos üzletvezető, harkai Schiller Károly, Urbanovich Nándor, Bukovinszky Arthur, Tolnay János, Krzepelka Károly főfelügyelők, Rebel ellenőr, dr. Képegy fogalmazó mint jegyző, a Déli vasut képviselőjében Szekula Gyula felügyelő, a Magyar Folyam és Tengerhajós Társaság képviselőjében Weisz Károly, az Adria Magyar Tengerhajós-Társaság, a Magyar Általános Hitelbank, a Magyar Általános Hitelbank gőzmalmai, a Viktória gőzmalom, a Gizella-gőzmalom, a Magyar Kereskedelmi részvénytársaság, Hoffmann S. és W., Schlesinger és Polakovic, Häutler Lipót és társa, Strasser és König, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Bayerthal és Lewy és Fleischl Samu czég képviselői vettek részt.

S c h ö b e r Albert miniszteri tanácsos elnök az értekezletet megnyitva, üdvözlö a megjelenteket és előadja az ankét egybehívásának célját, amely nem egyéb, mint az államvasutak igazgatóságának az óhajta, hogy a gabona-forgalom akadálytalan lebonyolítása érdekében az idejé termés mennyiségéről, a kivitelre kerülő mennyiség várható arányairól, a szállítás irányáról és annak sorrendjéről az érdekeltekkel való közvetlen érintkezés útján tájékozást nyerjen. Előadja, hogy az államvasutak a forgalom akadálytalan lebonyolítására minden lehető intézkedést megtett.

Elnöklő ezután felhívja a megjelent gabonakereskedőket, szállítókat és malomiparosokat, hogy nyilatkozataikban az aratás eredményeit, a szállítás irányait és azt a sorrendet is tegyék szövé, a melyet maguknak a szállítás rendjében rezerválni óhajtanak. Az eddigi uszus az, hogy első sorban a Fiuméba irányuló kivitel kerül lebonyolításra, aztán a nyugati külföld, Ausztria és végül Budapest kerül sorra.

F l e i s c h l Sándor előadja, hogy a lapok után már ismeretesek az aratási becslések, a melyeknél azonban a cséplési eredmények valamivel kisebbek. A termésapadás mindazonáltal a vasutakra nem jelent tetemesebb munkakevesletet. A pénzügyi szükség máris eladásokra kényszeríti a népet s így nézete szerint már a

jövő augusztus hónapra várható a szállítások megindulása, a melyek azután szeptemberben fokozottabb méretekben folytatódnak. Figyelmet azután az államvasutak igazgatóságát, hogy az állomási hidmérlegek jó karban tartására nagyobb gondot fordítson, mert azok hiányos szerkezete mellett 60—70 kilogrammnyi különbözések sem tartoznak a ritkaságok közé, a mi a mérlegbizonyítványok okmányszerű bizonyító erejét tekintve, nagy kárára van a kereskedelemnek.

E n y e d y Simon szerint az aratási becslések 39 millió métermázsára teszik a várható terméseredményt, a cséplési eredmények szerint azonban csak 36—37 millió a tényleges eredmény. A szállítani való azonban, az előtte szóló által kifejtett okokból, mégis több lesz, mint tavaly. A Tiszavidékről Délnémetországba nagy árpaexport várható, valamint hogy nagy szerepe lesz az idejé forgalomban a felső-magyarországi ugynevezett ló árpanak is. Kéri a mutatózó kocsihiány lehető elhárítását, egyben pedig konkrét kérelemképpen óhajtaná, hogy a vasutnak az a joga, a melylyel a szállítási határidőt meghosszabbítja, praecusiv terminussal korlátoztassék, úgy, hogy a határidőt 4—5 nappal többel meg nem hosszabbithassa. Szükség van rá továbbá, hogy az a la rinfusa (az ömlesztett gabona felvételére szánt) kocsi állománya is gyarapítottassék.

S c h ö b e r Albert elnök kijelenti, hogy így általában, magától értedődően, nem terjeszkedhetik ki az egyes kívánalmakra, a melyre nézve az a megjegyzése különben, hogy azokat a maguk konkrét mivoltában irásban foglalva terjeszszék be az igazgatósághoz. Mindenesetre biztosíthatja az ankétet, hogy az igazgatóság nagy súlyt vet a kiviteli forgalom konzerválására és a kocsihiány orvoslására és ezen tekintetében minden lehető intézkedést meg fog tenni. A szállítási idő meghosszabbítása tekintetében kért praecusiv terminusra vonatkozólag nincs abban a helyzetben, hogy e kérés figyelembevételét kötelezőleg megigérhesse.

K r z e p e l k a szakelődő azt vitatja, hogy a kocsihiányra vonatkozó panaszok jogosulatlanok.

S c h l e s i n g e r Pál mindenben csatlakozik az előtte szólalt kereskedők által kifejtettekhez.

B á r k á n y Leó kijelenti, hogy a lisztkivitel várható méreteiről ezidő szerint még nem nyilatkozhatik, mert azok nemcsak az aratási eredményektől függenek. Arra kéri az igazgatóságot, hogy 15 tonnás kocsiból mennél többet szerezzen be, mert ezekkel, különösen Fiume irányában, olcsóbb a vámkezelés.

B e k k e r Lajos csatlakozott a 15 tonnás kocsi tekintetében előterjesztett kérelemhez.

S c h ö b e r Albert elnök ezután összefoglalva az előadottakat, újból köszönetet mond a megjelenteknek felvilágosításaikért s azután kijelenti, hogy a szállítás sorrendjére vonatkozólag az eddigi szokás szerint a miniszterhez tétetik fölterjesztés. Intézkedés történik majd az állomási hidmérlegek jókarban tartására is, a kocsihiány tekintetében azonban, minthogy nagy szállítási igények az előadottak szerint úgy sem fognak fölmerülni, rendkívüli intézkedésnek nem forog fenn a szüksége.

Miután még Fleischl Samu az elnöknek tárgyalás tapintatos vezetéseért a jelenlevők nevében köszönetet mondott, az ankét véget ért.

T. előfizetőinkhez!

Augusztus hó 1-től **K i n c s Istvántól**, a jőnevű elbeszélő írótól hozunk egy hosszabb eredeti elbeszélést, melynek címe „**A szökött leány**“, melynek érdekes s szövevényes meséjére külön is fölhevítjük az olvasó közönség figyelmét.

Folyó évi augusztus 1-től a „**Tiszántúl**“ politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „**Tiszántúl**“ zászlójára a **katholikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felírva: Isten, király, haza!**

A „**Tiszántúl**“ az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Kérjük tisztelt elbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók.

A szerkesztőség.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

- Julius 31. A városi árvaház épületének átvétele.
 31. A megyei központi választmány ülése a m.-csékei képviselő-választás ügyében d. e. 10 órakor a megyeháznál.
 Auguszt. 2. A 48-as függetlenségi kör kirándulása a Püspök-fürdőben.
 3. A szépművészeti és közlekedési szakbizottság ülése d. u. 3 órakor.
 9. Népünnepély a Rhédey-kertben.
 12. Végtárgyalás a Pável elleni tüntetés ügyében.
 Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

* **A király fehér hajója.** Folyó hó 25-én délután tette első próba útját ő Felsőge diszes fehér hajója, melyen szeptemberben a Vaskapu megnyitására fog menni. A szombati uton remekül haladt a királyi ház és a magyar nemzeti zászlót viselő hajó, melynek külsejéhez méltó belső része is, mert gyönyörűen és nagy eleganciával van berendezve.

* **Az orléansi herceg menyasszonyáról.** Mária Dorottya főhercegnő fejedelmi völgegye ar orléansi herceg, körlevélben értesítette eljegyzéséről a francia royalista bizottságokat. A közlést a herceg a következő megjegyzéssel kíséri:

„Kérem a bizottságot, hogy legyen a hűségnek és odaadásnak irántam mindenkor tanúsított érzelmeivel az iránt is, ki rövid pár hónap múlva orléansi hercegné lesz. Mária Dorottya főhercegnő teljesen ismeri a francia ügyeket és bizonyos vagyok benne hogy a francziáknál is mihamarább meg fogja magát kedvelni. Tudom azt is, hogy mennyire szereti a főhercegnő a francziákat és hogy elszánta magát mindenre, a mit a haza érdeke megkíván.“

* **József főherceg új birtoka.** Mint értesültünk, a kis-tapolcsányi birtokot, a mely Károly Lajos főhercegnek volt tulajdona az elhunyt főherceg özvegyétől, Mária Terézia főhercegnő asszonytól, József főherceg vette meg 1.300.000 frtért.

* **Királyunk találkozása a román királlyal.** Goluchovszki Agenor gróf közös külügyminiszter Ferencz József királyt elkíséri romániai útjában. — Viszont Sturza román miniszterelnök és külügyminiszter Károly román királyt elkíséri a Vaskapu megnyitásához.

* **Rudolf trónörökös emléktárgyai.** Rimély Károly besztercebányai püspök, Rudolf trónörökös egykori nevelője, a ki a királyi herceget a magyar nyelvre és irodalom történetre tanította, a trónörökös nála levő emléktárgyait kiállítás végett átengedte a kispesti Rudolf-javadalmi templom javára a nemzeti muzeum oszlopcarnokában rendezett néprajzi misszió-kiállításnak. Az emléktárgyak már láthatók. Ott vannak a trónörökös első írásgyakorlatai, számos apróság az ő tanuló korából, végül az a brüsszeli távirat, melyben a trónörökös tudatta Rimélyivel, hogy eljegyezte Stefániát.

* **Ováció Agliardi biborosnak.** Rómából július 29-ről jelentik: A Pisa melletti Casciani fürdő közönsége nagy ünneppel fogadta Agliardi biborost, a ki néhány heti tartózkodásra oda érkezett.

* **A francia katolikus sajtó két főorganuma, az »L'Univers« és »Le Monde« összeolvadnak.** Az új lap »Univers« czimen fog megjelenni s mindenben megtartja az »Univers« eddigi irányát.

* **A honti közélet.** Hontmegyében megindultak már a választási mozgalmak, mert már megkaptuk az első politikai párbaj hírét, me-

lyet valószínűleg gyors tempóban fog követni a többi. A honti közéletben ugyanis az argumentumokat és kapacitációt a torzsalkodás, szenvedélyes harcok s persze, elsősorban a párbajok képezik, mióta Horváth Béla főispán ismert népszerűségével annyira felforgatta ott a közélet s társadalom békéjét, hogy a felkavart hullámok ma sem bírnak még elcsitulni. A megye idei első politikai párbaját Horváth Béla, Hontmegye főispánja és Ivánka Oszkár országgyűlési képviselő vívta 28-án délután, súlyos feltételek mellett, Ipolyságon. A kardpárbajra politikai összeszólalkozás adott okot s a kihívó fél a főispán volt, a ki a párbajban jobbkézén súlyosan megsebesült. Horváth segédei gyanánt Majthényi László és Luka Pál szerepeltek, míg Ivánka Oszkár megbízottai Jankovics Béla és Ivánka István voltak.

* **Az olasz trónörökös eljegyzése.** A Gazette di Torino szerint a császár és Umberto király közt egy idő óta élénk levélváltás folyik, a melyet külön futár közvetít. Minden hivatalos czáfolat daczára meg vannak győződve, hogy ez a levélváltás nem az orosz császárómai látogatásával, hanem Viktor Emánuel olasz trónörökösnek Melina montenegrói hercegnisasszonnyal való eljegyzésével van összefüggésben.

* **A kath. egyesületek országos kongresszusára** eddig mintegy 1500-an jelentkeztek. Jelentkezéseket még mindig elfogad a kongresszus irodája Budapest, Koronaherczeg-utca 17., Kath. Kör. F i r c z á k Gyula püspök ur ő mga Esterházy Miklós Mőnicz grófhoz intézet levelében értesíti a gróft, hogy a kongresszuson jelen lesz. A lakásokra vonatkozólag jelentjük, hogy az eddig jelentkezett tagok részére Hegedűs A. butorgyáros és fővárosi vállalkozó közbenjöttével a lakásokat már kijelöltük s legközelebb már mindenki megkapja lakás-czéduláját. A vállalkozó szivességből még tartott fenn lakásokat kongresszusunk tagjai részére, a kik tehát hamarosan jelentkeznek, azok számára még biztosíthatunk lakást. Kongresszusnak tagjai a kongresszus ideje alatt 26 krért fognak kaphatni egy-egy ebédet. A drágaságtól való félelem se tartsa vissza tehát a kath. közönséget, hogy kongresszusunkra mennél nagyobb számmal jelentkezzenek.

* **A Szathmári Széchenyi Társulat** a kir. tanfelügyelőség útján kieszközölte, hogy óvodáinak és menhelyeinek vezetői 9 frtos kedvezmény-jegy fizetettel látogathassák meg mint a tanítók csoportosan a kiállítást. A csoportot a Széchenyi Társulat igazgatósága rendezi és vezeti a kiállításra. Ez ügyben a csoporthoz csatlakozni kívánók a társulat igazgatóságához forduljanak.

* **A városi árvaház átvétele.** A városi árvaház épületét ma vizsgálja felül és veszi át erre kiküldött bizottság Rendes Vilmos építész-től. Az árvaház felszerelése már folyamatban van. Huszonnégy árvára rendezik be Nagyvárad ez áldásos intézményét. A butorokat Preisz Mihály butor kereskedőtől, az asztalos munkákat Tóth József asztalostól, a ruha- és fehérneműeket pedig Kunz és Társa és Beczkay Lajos kereskedőtől rendelték meg.

* **Kitüntetés.** Király ő Felsőge R n s c h e k Antal, győr-nádor városi esperes-plébánosnak, az egyház, népnevelés és közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József rend lovagkeresztjét adományozta.

* **A honvédség köréből.** Hild Gyula altábornagy, a kolozsvári VI. és Say Győző altábornagy, a székesfehérvári V. honvédkerület parancsnoka szolgálati alkalmazásuk alól fölmentettek; helyükbe a kolozsvári VI. honvédkerület parancsnokává P a l k o v i c s József vezérőrnagyot, a 74. honvéd gyalogdandár parancsnokát, a székesfehérvári V. honvédkerület parancsnokává K r á n i t z János vezérőrnagyot, a honvédelmi miniszterium II. ügy-

csoportjának főnökét, ez utóbbi állásra pedig orsovai L á n e r Győző vezérőrnagyot a 81. honvéd gyalogdandár parancsnokát nevezték ki.

* **A pápa és Franciaország.** Poubelle ur, Franciaország új vatikáni nagykövete már megtette bemutatkozó tiszteletét a Szentatyánál, ki a nagykövetet a legszívélyesebb fogadtatásban részesítette. Ebből az alkalomból a »Temps« hosszú és kimerítő tudósítást közöl a Vatikán és a Francia köztársaság egymáshoz való viszonyáról. A francia lap szerint a pápa jóakarata minden kétségen felül áll s a köztársaság kormánya a maga részéről mindent meg fog tenni, hogy ezt a jóakaratot továbbra is megőrizze. Tekintve a »Temps« pártállását, ennek a nyilatkozatnak rendkívüli politikai sulya van.

* **A Röntgen-sugarak** haszna eddig még nincs kihasználva, de most már kezdik a sugarakat alkalmazni. Így érdekes műtétet végeztek nemrég New-Yorkban, hol Morford Elvira azon érdekes és különleges élvezetet találta fel, hogy a tüket lenyeli vagy magába szurja. Élvezetének végre megadta az árát, mert beteg lett. Az operáción nem sikerült a tüket kivenni. Egyik orvos arra a gondolatra jött, hogy Röntgen sugaraival megláthatják a tüket és így kivehetik. Ezen eszme eredményre is vezetett, mert 600 tűt szedtek ki szegény leány testéből, de mindamellett azt hiszik, hogy még van benne.

* **A szabadkőművesek új nagymestere.** A minap elhunyt Ivánka Imre szabadkőműves nagymester helyére, mint a M—g írja, a szabadkőművesek H i e r o n y m i Károlyt, Magyarország volt belügyminiszterét választják meg. Hogy mi ismerjük az ex-belügyminiszter ur áldásdus működését kitűnő szabadkőműves nagymester válik belőle.

* **Szakáll Pál járásbíró vizsgálati fogsága.** Szakáll Pál b. ujfalu járásbíró ügyében mint levelezőnk írja, a vizsgálat rövid időn be lesz fejezve s K a l o c s a y törvényszéki bíró és Sz é n á s y irnok, a gyulai törvényszék kiküldöttjei visszautaznak Gyulára. A vizsgálati fogságból szabadon bocsátott Szakáll Pál nem veszi át a járásbírói vezetését, mert négy hétre szabadságot van, betegsége miatt. A vizsgálati fogság elrendelésének feloldása ellen: a gyulai kir. ügyészség képviselője fellebbezett, de a fellebbezés még *tegnap estig nem érkezett meg a nagyváradi kir. Táblához* s így alap nélküli volt az a híresztelés, hogy még a tegnapi napfolyamán okvetlen határoz a fellebbezés ügyében a kir. Tábla. Különben most még inkább sürgős az ügy mert Szakáll Pál szabadlábban van, otthon, családja körében.

* **Ugy fegyverek a hadseregben.** Megemlékeztünk volt már az új fegyvermintáról, melyet a magyar fegyvergyár a közös hadügyminiszteriumhoz megvizsgálás végett benyújtott. A hadügyminiszter az új fegyvermintát próba fegyverekül elfogadta és egy leirata alapján a következő 3 év folyamán 180.000 új fegyvert akar megrendelni. Erre a leiratra a magyar fegyvergyár és a steyri osztrák fegyvergyár együttes ajánlatot adtak be s a fegyverek rendelését a hadügyminiszter megosztotta az együttes ajánlatot tett két gyárközött. Az új fegyverminták készítését már a legközelebb megkezdik.

* **Felvették a Ludovikába.** A honvédelemügyi miniszter értesíti Nagyvárad városát, hogy K o r d a Andort, dr. Korda Kálmán jeles orvos fiát a Ludovika tisztképző Akadémiába, a gróf Zichy Ferencz-féle alapítványi helyre felvette, az 1896/7. tanévtől kezdve.

* **A megyei központi választmány ülése.** A m.-csékei választó kerület árván maradt; — eddigi képviselőjének szolgálatait a kormány egy tanfelügyelői állással jutalmazta s most nincsen képviselője a híres kecskehajtás községeinek. A választási mozgalom már megindult vasárnap egy küldöttség jön be Nagyváradra, hogy felkerje G o l d i s János gör. keleti püs-

pöki helynököt a képviselő jelöltség elfogadására. A megyei központi választmány ma délelőtt 10 órakor ülést tart a megyeházán, amelyben kitűzi a magyar-csékei képviselő választás határnapját; kijelöli a szavazatszedő küldöttségét s a választási elnököt. Tehát nem sokáig lesznek a magyar-csékei képviselő nélkül.

* **Pénztárvizsgálat a vármegyében.** Biharvármegye közpénztárában tegnap váratlanul pénztárvizsgálatot tartott Szunyogh Péter alispán, Miskolczy Árpád m. főszámvivő és Jancsó Dezső t. ügyész közbejöttével. Alaposan megvizsgálták úgy a pénzkészletet, mint a letéteket, alapokat, és a könyveket. Minden pontosan vezetve, rendben találtak.

* **A felekezetek kárpótlása.** Ezen cím alatt közli fentartással a »M. Á.«: A kultuszminiszteriumban tanácskozások folynak azon alapelvek megállapítása iránt, melyeknek megtartásával a felekezetek lelkészei — tehát a protestánsok és a görög keletiek — kárpóttatást kapjanak az állami anyakönyvek behozatala folytán elesett jövedelmeikért. A tárgyalásoknál a legfőbb nehézséget az okozza, hogy a kultuszminiszterium az »államellenes« politikát folytató lelkészek megrendszabályozhatása végett, minden egyes lelkésznél magának akarja fentartani az intézkedést a segély megvonására, viszont a protestánsok befolyásosabb férfai közül többen autonómiájuk sérelmét látják e tervezetben. Hir szerint a megoldást oly alakban keresik, hogy a görög-keletieknél, tekintet nélkül az autonómiára, megadatnék ez a jog a kormánynak, a protestánsoknál pedig csak azon kerületekre, melyeket a zsinat kiszolgáltatta a kormánynak. Állítólag ez utóbbi módzat volna oka az ágostaiak kebelében felmerült differenciáknak. A katolikus alsópapság kártalanítása nincsen felvéve e tervezetbe, ellenben hajlandónak mutatkozik a kormány, hogy e czímen az állam is hozzájáruljon a kongrua rendezéséhez.

* **Elitelt anyakönyvezető.** Borsod vármegye fegyelmi választmánya, Farkas Gerő tiszatartási jegyző anyakönyvvizetőt többszörös nagymérvű hivatali szabálytalanságok miatt hivatalvesztésre ítélte.

* **Tilos a piros.** A mult napokban történt Szabadkán, hogy Tari »polgári tisztviselő« egy iparos legényt menyasszonyával csak azért nem akart polgári »áldásban« részesíteni, mivel az egyébként tisztességesen öltözött vőlegény nem fehér, hanem piros ingben mert előtte megjelenni s a szegény kovácslegényt, a kire édes anyja ez alkalomból a kovácslegények viseletéhez képest a legszebb piros inget adta, hazakergette, hogy fehér inget vegyen magára s csak ezután »kötötte össze« őket... a polgári házasság nagyobb dicsőségére. Figyelmeztetjük a jegyespárokat, hogy valahogy meg ne jelenjenek ezután az anyakönyvvezetők előtt piros öltözetben, ... lévén e szín rájuk nézve vadító hatással.

* **Tengeri betegség és hipnozisz.** A párisi hipnologiai társaságban dr. Gorodichze orvosi értekezést nyújtott át, melyben elmondja, hogy számos esetben sikerült olyan személyeket, kik tengeri utra készültek, szuggesztió által megóvni attól, hogy a tengeri betegséget megkapják. A szuggesztió utólag is nagyon hatásosnak bizonyult olyanoknak gyógyításánál, kik súlyos tengeri betegségben szenvedtek.

* **A gázvilágítás kiterjesztése.** A gázvilágításra vonatkozólag van Nagyváradnak egy szerencsétlen szerződése a gáztársulattal, amely egészen kiszolgáltatta a várost e vállalatnak. Hogy most nincsen sok baja a városnak a társulattal, az csak a gyár igazgatóságán mulik; de még jól emlékezünk, mikor Thebay ur szekaturáit és basáskodásait kellett túrnunk. Ragány János főszámvivő javaslatot tett, hogy addig, míg előnyösebb világítási rendszert hozhatunk be, terjesztessék ki a gázvilágítás s ezzel kapcsolatban módosítsassák a szerződés a városra nézve előnyösebben. Határozzák meg, mely utcákra, hány új lámpá-

val terjesztessék ki a gázvilágítás. A javaslat, a Safrad-ház ügyével együtt augusztus hó 3-án kerül a szépművészeti és közlekedési szakbizottság elé.

* **Ismét egy áldozat.** A nyári meleg napok egymásután szedik áldozataikat, a hadgyakorlatos katonaság sorából. A nagyváradi tűzterek közzül nem rég egy kapitány s ujabban mint levelezőnk írja — egy s egény közember halt meg szintén napszúrásban. Az áldozat, biharmegyei fiú s valósággal kedvence volt ügyessége miatt a tisztikarnak. A szerencsétlen legényt el is temették azonban, szülei kik vagyónos polgárok, hazahozatják egyetlen gyermekük hamvait.

* **Katonák kitüntetése.** Király ő Felsége Wurm Rudolf őrmesternek az Ernő Lajos heszseni nagyherceg 14. sz. ezrednél és Prasco Ferenc őrmesternek a katonai élelmezési raktárnál Zágrábban a koronás ezüst érdemkeresztet, — Czerny János gyalogkatonának a 14. sz. gyalog-ezrednél elismerésül annak, hogy egy bajtársát saját élete kockáztatásával a vízbefulástól megmentette, az ezüst érdemkeresztet adományozta.

* **Egy kalandos élet bevégeződése.** Szimai Gyula, néhai Szimai Vincze belényesi tekintélyes ügyvéd fia, kit Nagyváradon is mindenki ismert — Pest megyében meghalt. Nagyváradon hol Simay De Sima, hol pedig görög Szirmay név alatt vitte véghez az egyes stikliket, miknek következtében önkéntesi jogától megfosztották s majd később be is zárták. Szegény özvegy anyára való tekintettel halála, csak jótétemény, bár az ujjabb időben már teljesen megjavult. Még nincs kiderítve, hogy halálát mi okozta, — de sokan öngyilkosnak mondják mert bár teljesen megjavult, mégis ráfogtak valami bünt s ez ujjabb szegényt, melyben ártatlannak érezte magát, nem tudta túlélni.

* **Hivatalától megfosztott lutheránus felekezeti felügyelő.** Mudron Pált, a turóczi ág. h. ev. egyházmegye pánszláv hirben álló felügyelőjét, mivel a zsinati törvényeknek és a felsőbb egyházi hatóságnak nyíltan megtagadta az engedelmességet, a budapesti egyházmegyei törvényszék felügyelői hivatalától megfosztotta s minden egyházi és iskolai hivatal viselésére képtelenné nyilvánította.

* **Az öngyilkos rendőrfelügyelő.** Csorba Ferenc rendőrfelügyelő öngyilkossága nagy részvétet keltt egy a rendőri mint az újságírói körökben Csorba öngyilkosságának okát most is homály fedli, de a rendőrségnél határozottan a keleti pályaudvarban történt afférennek tulajdonítják. Csorba ugyanis igen önértékes és érzékeny ember volt s az ellene intézett támadások elkeserítették. Tegnap délután négy órára volt beidézve az ismeretes ügyben Farkas rendőrtanácsoshoz s közvetlenül ezelőtt lötte magát agyon. Vallomását azonban ott hagyta egy hosszukás papíron apósára és feleségére vonatkozó sorok mellett. Kuszált czeruzával irt jegyzetekből áll tulajdonképen a vallomás, amely a rendőrség állítása szerint igen terhelő. Hogy mit irt, azt a rendőrség titkolja. Csorbáról egyik lap azt írja, hogy nehézségek anyagi gondokkal küzdött s zilált viszonyait annál kevésbé rendezhette, mert a rendőrségnél egyelőre egyetlen krajczár fizetést sem kapott. Ez az állítás azonban nem felel meg a valóságnak s az öngyilkosság okául nem is szolgálhatott. Csorba rendezett anyagi viszonyok között élt. Igaz ugyan, hogy 1895. december 8-án fizetés nélküli rendőrfelügyelővé nevezték ki, de már 1896. márczius 10-én fizetéses lett. (800 frt évi fizetés, 350 frt lakáspénz és 180 frt ruhaátalány. Csorba 1865-ben született Budapesten. Katonai tanulmányait a bécsi, kassai és temesvári hadapród-iskolákban végezte 1885-től 93-ig a közös hadseregnél szolgált s akkor főhadnagyi ranggal átlépett a honvédség 15-ik gyalogezredébe. Innen lépett át közvetlenül 1895. decemberében a rendőrséghez, hogy megősihessen. Az öngyilkos rendőrfelügyelő a magyar államvasutak melletti »nyolcz ház«-ban levő lakásán fekszik

onnan fogják eltemetni. Temetésére azonban eddig semmiféle intézkedést nem tettek. Az újságírók körében mozgalmat indítottak az iránt, hogy özvegyének egy nagyobb összeget gyűjtsenek. Ezenkívül pompás koszorút fognak ravatalára helyezni.

* **Debreczen városának törvényhatósági bizottsága** jul. 19-én tartotta meg közgyűlését. A főispán indítványozta, hogy Mária Dorottya kir. hercegnő eljegyzése alkalmából a közgyűlés jegyzőkönyvileg adjon örömeinek kifejezést s ezt a József kir. herceggel fölíratban is tudassák. A közgyűlés viharos éljenzéssel fogadta ezt az indítványt, azután pedig tudomásul vette a miniszterelnök arról szóló értesítését, hogy ő Felsége a város által Károly Lajos főherceg halálára hozzá intézett részvétföíratot legkegyelmesebben megköszönte. Több folyó ügy tárgyalása után a közgyűlés véget ért.

* **Halálozás.** Mély részvételt vettük a következő gyászjelentést: Alulírottad úgy a saját, mint számos rokonainak nevében megtört szívvel jelentik forrón szeretett anyjoknak, illetve anyósuknak, nagyanyjoknak és nővérének öz. Antal Simon-né, szül. Papp Anna, hosszas, kínos betegség folytán, a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után, életének 68-ik évében f. hó 30-án reggel fél 8 órakor bekövetkezett szomorú halálát. A megboldogultnak holttestét a feltámadás vigasztaló reményében aug. 1-én délelőtt fél 11 órakor viszik nyugovóra a halottas házból (Kis-Kut-utca 122. sz.) az olasz-i sirkertbe. Nagyvárad, 1896. július 30-án. Az örök világosság fényeskedjék neki! Antal Kornél gör. kath. lelkész, nejevel Máriaival és gyermekeivel. Antal Miklós kir. járásbíró, nejevel, Küttel Beatrix-xal. Antal Irma, férj. Ditz Mihályné gyermekeivel. Antal Kornélia öz. Rubenescu Lajosné gyermekeivel. Antal Eufrozina, férj. Sipos Istvánné gyermekeivel. Papp Julianna, férj. Millián Mihályné családjával.

* **Diáksztrájk.** A berni orvosnövendékek között sztrájk ütött ki. A hallgatók, akik egész télen gyakorlati előadásokkal vannak elfoglalva, az elméleti tanulmányokat nyáron szoktak végezni és ezért kérték tanáraikat, hogy ne várják be a szemeszter leteltét, augusztus elsejét, hanem írják alá az indexeket már július 25-kén. Neszet vette a dolognak a berni kanton főtanfelügyelője és ráírt a professzorokra, hogy semmi szín alatt se teljesítsék a diákok kívánságát. A hallgatók ezen annyira felbosszankodtak, hogy fogadalmat tettek arra, hogy többé előadást egyáltalán nem hallgatnak és mintegy tíznek kivételével, valamennyien elutaztak. Így a professzorok is váratlanul vakációhoz jutottak és viszonzásul megígérték, hogy az indexet a télen alá fogják írni.

* **Hogyan lehet egy milliót szerezni?** Rouss Károly newyorki sokszoros milliomos vak. Egy millió dollárt ajánl föl annak az orvosnak, kuruzslónak, vagy bárkinek, aki neki a látását vissza adja. Nincs egyéb baja, csak a látóidege sorvadtt el. Rouss természetesen naponkint száz és száz ajánlatot kap olyanoktól, akik meg akarják gyógyítani. Ha van az ajánlatok között komolyabbnak ígérkező, ezt Rouss meghívja, de van esze, hogy a vállalkozó tudását máson próbálja ki. Egy embert fogadott fel, aki ugyanez ok miatt vak s ezen próbálja ki a milliomos a jelentkezők tudását. Előbb lásson ez s ő majd csak azután akar látni, azaz csak akkor akarja magát kinoztatni ha már biztos lesz róla, hogy nem hiába.

* **Szabadkőmives az egyházzól.** A német szabadkőmivesek egyik főkorifeusa, Findel báró legutóbb úgy nyilatkozott, hogy manapság jóformán csak a két szélsőség, a katolicizmus és a szocializmus között lehet a népnek választania. A kettő közül pedig feltétlenül az előbbi van előnyben, lévén a szocializmus elvei par excellencze félelmet gerjesztők. A katolikus egyház Findel szerint nem zárkózik el mereven az idők követelményei elől s nem ellensége a felvilágosodottságnak; épen ebben rejlik hatalma, ebben gyökerezik életrevalósága;

hiveinek száma egyre gyarapodik, már csak azért is, mert sokan már csak a szocializmus-tól való félelemből is az egyház lobogója köré csoportosulnak. — Szabadkőmives szájából ezeknek a szavaknak kettős jelentőségük van.

* **A vörös-kereszt elnöke.** A belügyminiszter leiratilag közölte a magyar vörös-kereszt egyesület igazgatóságával, hogy ő császári és apostoli királyi felsége folyó hó 8-án kelt legfelsőbb elhatározásával C s e k o n i c s Endre gróf, v. b. titkos tanácsosnak, a magyar szent korona országai vörös-kereszt egyesület elnökévé történt újabb megválasztását legkegyelmesebben jóváhagyni méltóztatott. Az elnök megbízatása e szerint az egyesületnek 1899. évben tartandó országos közgyűléseig tart.

* **Az asszony miatt.** Nagy szenzációt keltett Sátoralja-Ujhelyen a napokban az a hír, hogy a gróf gyilkosságát elfogták és az ottani ügyészség fogházába szállították. A most elfogott ember egy Amerikából visszavándorolt asztaloslegény, kiről azt állítják, hogy a grófnak nagy haragosa volt. Bebizonyított tény, hogy az asztaloslegény hetekkel a gyilkosság előtt egy czéltáblán gyakorolta magát a lövésben, az elfogatás alkalmából pedig egy fegyvert s több töltényt találtak nála, azonban azok nem az ő fegyverébe illenek, hanem abba, melylyel a grófot agyonlőtték. Az asztaloslegényt a sátoralja-ujhelyi ügyészség börtönébe szállították s már megkezdtek kihallgatását.

* **A testvérgyilkos ügye.** Sörös Sándor h.-hadházi gazdaember feleségét, kit öcsese Gergely a múlt hóban kegyetlen módon meggyilkolt azért, hogy az asszonyt feleségül vehesse, a vizsgálóbíró tegnap szabadlábra helyezte. Sörös Gergely elfogatása alkalmával azt a vallomást tette, hogy a meggyilkolt felesége biztatta őt fel a gyilkosságra. Ezeknek alapján a csendőrség a meggyilkolt feleségét is letartóztatta s a vizsgálóbíró a kihallgatás befejezése után tegnap szabadlábra helyezte.

* **A Mária-kép és egy főispán.** Széles Magyarországot érdekelni fogja, mily meglepetés egy magyar vitézi ruhába öltöztetett liberális főispánnak a Mária-kép?

Az eset még a hódoló fölvonuláskor történt, midőn Pest-Pilis-Solt és Kis-Kun egyesült vármegye kurucz ábrázatu főispánja, Beniczky Ferenc a pestmegyei bandériumot mint egy Botthyán kurucz-generalis vezette. Az ő vitéz lovagi kíséretében valának a vácziai is. A vácziai azzal különböztették meg magukat a többi pestmegyei banderistától, hogy a mellükre tűzték ordó gyanánt, Vác város csinosan kiállított czimerét, ebben a czimerben van a Szűz Mária képe.

A pápaszemes főispán éles tekintete azonnal megakadt a jelvényen, mert egy szépen festett nőt pillantott meg, s ezek iránt a főispán ur mindig meleg érdeklődéssel viseltetik. Azonnal közelebb vezette lovát Gajári Géza váczai polgármesterhez és ekkor szinte megrémülve látta, hogy a jelvényen Mária képe van!

— Hát a Mária képét tűztétek fel? kérde a meglepett főispán.

Mire Gajári, a ki különben vicezes ember, azt felelte:

— Mi néppártiak vagyunk, kegyelmes uram!

— Csak nem? — szól reszkető hangon a főispán, habár tudta, hogy a váczai polgármester liberalizmusa iránt semmi kételye nem lehet.

De Gajári látva, hogy a kegyelmes ur várja a további felvilágosítást, sietett őt megnyugtanni, hogy Szűz Mária képe benn van a város czimerében és ezért jelentek meg a vácziai ezzel a liberalizmusnak nem tetsző jelvényen.

* **Névjegyhistoria.** Franciaországban a következő eset kelt izgalmat: Hétfőn éjjel három torpedóhajó jelent meg Toulon alatt, az egyik bevezett a hadi kikötőbe, ott vesztegelt egy darabig, aztán szép lassan elvitorlázott a másik két hajóval. A kikötőrők ezeket francia hajóknak nézték. Másnap legnagyobb meglepetésre ott találták a kikötőben egy feltűnő helyre odaragasztva a speziai (olasz) hajórajból a Girosi Edoardo kapitány névjegyét, kelettel és e három betűvel: P. p. c. (pour prendre congé Bucszóul) ellátva. Az I n t r a n s i g e a n t szörnyen fel van háborodva e huszárcsíny felett. — A római Stefani ügynökség az esetre vonatkozólag táviratilag jelenti, hogy a tengerészeti

miniszterium a hajóraj parancsnokától Vádoból a következő táviratot kapta: A »135-ös torpedónaszád, melynek parancsnoka Girosi, mindig a hajóraj többi hajóival együtt és a hajraj sohasem haladt túl a noli fokon nyugati irányban, Girosi parancsnok e hó 26—28-ig torpedónaszádjával Savonában volt. Girosi megkérdetvén, kijelentette, hogy nem érti, hogyan találhatták névjegyét az említett helyen. Úgy látszik tehát, hogy az egész dolog koholmány (??)

* **Rövid hírek.** *Esküvő.* Domokos Gyula ugrai gyógyszerész tegnap tartotta esküvőjét Szeghalmly Bálint nagyváradai ácsvállalkozó kedves, szép leányával: Vilmával. — *Pályázat postamesteri állásra.* Papon Szabolcsmegyében a postamesteri állásra pályázat van hirdetve. Kérvények a nagyváradai posta-távirda igazgatóságához adandók be. — *Eltűnt cseléd.* A Fekete-Bátorhoz tartozó kisbátori pusztáról Nagy Károly béres Tenkére távozott s azóta vissza nem tért. A régi, jó cseléd bizonyára nem szökött, hanem valami szerencsétlenség érte. 38 éves és különös ismertető jele, hogy az r betűt selypítve ejti ki. Országosan körözik. — *Az iparos tanoncok kiállításának alapja.* A kereskedelemügyi miniszter a nagyváradai iparos tanonc kiállításának alap 1895. évi zárszámadását helyesnek találta. Kéri egyúttal az alap kezeléséről és természetéről, szabályzatáról a jelentést mielőbb felterjeszteni. — *Az anyakönyvekbe az utónevek,* a törvény értelmében magyarul irandók be s kivételesen utána zárjelben oda tehető az utónév az esetleg ott divó nyelven. Az utónevek magyarul irhatóságának keresztülvitele céljából az idegen neveket magyarul összeállította a tudományos akadémia, de a tapasztalat szerint ez is hiányos. Felhívja a miniszter a törvényhatóságokat, hogy az ilyen nevekéről tegyenek jelentést. — *Szerencsétlenség gyümölcszedés közben.* Koltay Imre háztulajdonos maga ment fel egy barackfára, hogy a mai hetivásárra eladni való gyümölcsöt szedjen. Azonban egy vékony galyra hágtott s az alatta leszakadva oly szerencsétlenül esett egy fa alatti padra, hogy két jobboldali bordája eltört. A szerencsétlen háztulajdonost eszméletlenül szállították be lakására, hol orvosi gyógykezelés alá vették. — *Verekedő puczmáster.* Kaba Vincze közbaka csizmakat puczolt, egyenruhát porolt és emellett szeretett egy szobacziát. Azonban egyszer ő benne is felébredt a féltékenység ördöge s a gyanúsítás nem volt alaptalan. És midőn látta, hogy csuful rá van szedve, úgy megverte a szobalányt, hogy az nyolcz napig feküdt; felépülése után pedig a verekedő puczmáster ellen jelentést tett a katonai parancsnokságnál. — *Meglopott színesznő.* A nagyváradai szintársulat egyik nőtagját károsították meg. Tegnap, B a j n ó c z y Valéria lakására ismeretlen tettesek behatoltak s onnét egy értékes ezüst órát és egy összehajtható, két bársony szegélyű, körülbelül husz forint értékű képvisező tükrét ellopták. A rendőrség nyomozza a tettest, azonban valószínű, hogy a nyomozás nem nagy eredményre fog vezetni.

A mészárosok panasza.

A nagyváradai mészárosok évek óta panaszkodnak, hogy a Vágóhid hűtőkamaráit, daczára hogy kötelesek érte fizetni, nem használhatják, mert a hus megromlik benne. Közelebb kérvényt is adtak be e tárgyban a városhoz. A panasz folytán egy bizottság megvizsgálta a Vágóhidat s úgy találta, hogy a mészárosok panasza nagyon is alapos.

A hűtő kamarákban a levegő 14 fok meleg, fülledt; a hús 48 óra alatt nyálkás, szétmálló.

Meggyőződtek, hogy a kamarák sem céljuknak, sem a közegészségügyi követelményeknek nem felelnek meg.

Dr. Baróthy Ákos tb. főorvos a másutt is czélszerűnek bizonyult léghűtő gépek berendezését kívánta, míg a főmérnök ezt akkorra kérte halasztani, ha a Vágóhidat sertés levágásra is kibővítik.

Egyelőre csak szigoruan vigyázzanak, hogy az ajtók mindég be legyenek téve, s a jeget többször vágják fel.

Különben a bizottság elhanyagolva, pisz-

kosnak, rondának találta az egész hűtő kamarákat s azonnal való tisztításának elrendelését kéri. Hasonló piszkot, szennyet találtak az orth. izr. hitközség metsző kamarájában. Ennek a tisztítását is szükségesnek tartja a bizottság.

A központi vásárcsarnok égése.

Budapest, jul 30.

Szomorú megdöbbenéssel fogadta ma mindenki azt a gyorsan terjedő hírt, hogy központi vásárcsarnok lángokban áll. Ez a csarnok ugyanis egyik legszebb és legmodernebb középülete rohamosan épülő fővárosunknak. Hosszas vajudás után épült föl s most mindenki büszkeséggel tekintett e hatalmas épületre, mely a fővámपालota mellett nagyban emelte a város szépségét s hivatva lett volna arra, hogy még ebben az évben alaposan segítsen a fővárosnak türhételten közéletmezési viszonyain. E kettős okból sajnálatos a mai tüzeset, mely megrongálta a gyönyörű épületet s megnyitását bizonyára jó ideig késleltetni fogja. S még sajnálatosabb a mai szerencsétlenség azért is, mert az épület teljesen tüzmentes. Csupa kőből, vasszerkezetéből és üveg oldalfalakkból áll. Egyetlen éghető rész benne a bádogtetőzet belső fabélése, mely csak alulról gyulhat ki. Rendes körülmények közt a tető magas volta miatt ide tűz nem is hatolhat. Csakis úgy gyulhat ki tehát, a mint ma kigyulladt, a mikor bádogos munkások dolgoztak rajta s valami forrasztó edénynek a tüze idézte elő a veszedelmet. A kettős fedélzet miatt a tűz megfékezése nehezen ment, mivel a vizet alulról kellett a tetőre fecskendezni, s felülről a bádog burok miatt nem lehetett a gyorsan terjedő tűzhöz férti. Sikertült mégis meggátolni a tűz elharapódzását s így csak a csarnok főhajójának tetőzete égett el mintegy hatvan méter hosszúságban. A főhomlokzat, a mellékhajók s az egész belső berendezés sértetlen maradt. Szakértők legfeljebb ötven-hatvan ezer forintba becsülik a kárt, mely talán kevesebb lesz, ha esetleg a tető vasszerkezetét a tűz nem tette használhatatlanná. A tűz színhelyén nagyszámu küzönség gyűlt össze s D a r á n y i Ignác földmívelésügyi miniszterrel és Gerlóczy Károly polgármesterrel az élén számos előkelőség jelent meg s élénk érdeklődéssel nézte tüzoltóink nehéz munkáját, mely végre is sikerre vezetett.

A tüzesetről a következőket jelentik tudósítóink.

A központi vásárcsarnok a fővámterén emelkedik, a pipa-utca, csillag-utca éz Csepel rakpart által határolt ötszögű területen. Telke 10400 négyszöglet foglal el s építése 1 millió és 900 ezer forintba került. A hatalmas épületet Petz Samu műegyetemi tanár, a kiváló műépítész tervezte, a ki előzőleg megnézte az összes európai vásárcsarnokokat.

Gyönyörű renaissance-tilusban tervezte meg az épület főhomlokzatát, mely színes téglá burkolatával s karcu tornyaival impozáns benyomást tesz. A milyen diszes az épület külseje, épen olyan mintaszerű a belső berendezése. Villamvillágítás, lift, hűtő készülékek, vasut, csinos rácsos helyek állanak az elárusítók rendelkezésére. Az egész épület és a belső berendezés annyira készen volt, hogy már tíz nap mulva át lehetett volna adni a fővárosnak. A megnyitást csak azért tervezték októberre, mert nem volt készen a csarnokhoz vezető vasuti vágány és alagut, melyen azonban javában dolgoznak. Az épületen mintegy 300 munkás dolgozott most, leginkább festők, mázolók, üvegesek, bádogosok. Ez utóbbiak a tetőn dolgoztak, mert pár hét előtt az esőzések alkalmával a bádogfedél egy pár helyen megrongálódott s ezeken a helyeken kellett forrasztani. — A bádogsmunkák vállalkozója B r ü n d l János fővárosi bádogos több munkással dolgoztattott a tetőn. Reggel 7 órakor mentek fel a munkások létrák segítségével a tetőre, ahol benzinlámpát használtak a forrasztásnál. Alkalmasint ezek egyikétől gyuladt ki a fatető, melyen a lángok sebesen végig futottak. E faburkolat különben azért készült, hogy télen a hideg, nyáron a hőség ellen védőül szolgáljon. E

tetőnek átlagos magassága 30 méter és hossza 186 méter s a tűz a középső részén támadt.

A tüzet 7 óra 5 perczkor jelezték a központi őrségnek, mely pár perczrel később kiküldte a IX. kerületi őrséget. A tűzoltók nyomban felhatoltak a tetőzetre, s megkezdték az oltást. Kevéssel ezután **S c e r b r o s z k y** főparancsnok vezetése alatt kivonultak a vesze-parancsnok vezetésére **M a r k u s o v s z k y** Béla segédtszettel a VIII-ik, VI-ik, V-ik és II. kerületi őrségek, majd az önkéntes tűzoltók és **S z i l y** dr. és **S z i d a n i t s** Ferenc parancsnokok vezetése alatt. E közben megkezdték a gőszivattyu fűtését is, mely rövid idő múlva műkövett, s hatalmas sugárban ontotta a vizet a tetőzet lángtengerére. Kilenc óra előtt a tetőzet, a déli részt kivéve lángokban állt, s óriási hőséget okozott. A tűzoltók emberségesen dolgoztak, különösen egy **B u n t s u** nevű önkéntes csővezető, a ki kora reggeltől folyton a tetőzet vasgerinczén állt, s nem törődve a már kiállhatatlan füsttel, hőséggel, önfeláldozón dolgozott. E közben megérkezett kellő számú lovas-és gyalog-rendőr **P a v l i k** Ferenc és **B e n i c z k y** Tamás felügyelők élén, majd kivonult a **K á r o l y** kaszárnyából a 38-ik gyalogezred tűz-készlelte s megjelent **J o a n n o v i t s** huszár-örnag, helyőrségi úzeletes tiszt is. A katonák a rendőrséggel elzárták a közlekedést, hogy a tűzoltó munkájában fennakadás ne történjék. A tűz javában dühöngött, a mikor egymás utaiiban megjelentek az égő csarnokban **D a r á n y** Ignác földmívelésügyi miniszter, **R u d n a y** Béla főkapitány, **G e r l ó c z y** Károly polgármester, **H e u f f e l** Adolf közléptéri igazgató, **B á r á n d y** **K r á t k y** főmérnökök, **P e t z** Samu tanártervező műépítész, továbbá **C z i n c s a y** ker. kapitány, **L i e k l** főfelügyelő, **S z a l a y** helyettes előjáró, **Z i e g l e r** János a csarnok igazgatója. **K u l l m a m** tanácsnok, stb. A tűz kitérésekor azonnal értesítették a mentőket is, a kik két közséval dr. **K r e f** igazgató, dr. **L u g o s s y** és dr. **K e r t é s z** vezetése alatt a helyszínre siettek, de szerencsére csak apróbb sérüléseket kellett kötéssel ellátniok. A tűz egyre harapódzott tovább a déli rész felé, s akár mily erős, és számos vizugarat irányítottak a lángtengerbe, az csak égett tovább, jó anyagot nyerve a mindinkább kiszáradt fatetőzetben. Rövid idő múlva a csarnok főbejárattól lefelé a tetőzöt teljesen elmaradt, s az egyes gerendák megüszkösödve nagy robajjal zuhantak le az árucarnok földszintjeire, a hol nagy halom képződött, a félig megszenesedett törmeléktől. A nagy hőségtől természetesen a vasszerkezet is átmelegedett s a még nem égő részeket is lángra lobbantotta, miközben a vékonyabb vasrészek izzásba jöttek, s össze vissza görbültek. A rendőrség e közben megindította a vizsgálatot, s miután a tűz azon a helyen keletkezett, a hol a tetőzetet javító báldogosok dolgoztak, a bádogos munkásokat vették elő. Ezek ugyanis kis kályhakkal felmentek a tetőzetre s a fatetőt burkoló bádoglemezeket forrasztották össze, melyek at utóbbi esőzések következtében meglapultak. A bádogosok közül **G a r b** Lajost, **K l e i n** Adolfot, **V i l e s e k** Náthánt és **K e r e s z t e s** Sándort elfogták s bekisérték a IX. kerületi kapitányságra, s vallatásra fogták őket. Tíz óra felé ugyszolván az egész tetőzet megsemmisült s ekkor az egész környéket óriási közönség szállta meg, mely mindig nagyobodott. A hőség oly nagy volt, hogy a hatalmas csarnokban majd lehetlenné tette a tartózkodást. A derék tűzoltók is annyira el voltak esigázva, hogy a főparancsnok utasítására italt, megételt hoztak a tűzveszedelem színhelyére. Miután már nem volt ember, aki a szivattyuk mellé állt volna a térparancsnokság kirendelte a 23. gyalogezred két századát s ezek dolgoztak a szivattyuk mellett. A tüzet pont 12 órakor lokalizálták, a mikor azonban a tűzoltóság a helyszínen maradt, s folyton locsolta a felzetet, a melynek csupán a déli része maradt épen.

A kár, mely mintegy 60 ezer frt lehet, megtérül, mert az épület 600 ezer frtra van biztosítva s az egyes vállalkozók is biztosították a saját dolgaikat. A kiégett tetőzet vasszerkezetét megfogják vizsgálni s arra az esetre, ha nem görbültek és nem lazultak meg, újra fölrajják rá a tetőzetet. Ez mindössze harmad-

fél havi munkába kerül s **P e t z** tanár azt állítja, hogy október végére teljesen rendbe hozza az épületet. Ha azonban a vasszerkezet használhatatlanná vált és ujat kell pótolni, a csarnokot csak a jövő tavaszon lehet átadni rendelkezésének.

Lópor-robbanás Pécsen.

P é c s, július 30.

Borzasztó szerencsétlenség történt ma reggel Pécsen. Fél 9 órakor óriási dőrej hallatszott, a házak megreztek és a halálra ijedt emberek arról értesültek, hogy **K ö s z l** János fűszerkereskedő üzletében, mely a városháza épületében van és melyben nagy mennyiségű rakéta s egyéb tűzijátékhöz való anyag volt felhalmozva, explozió történt. A város legélénkebb pontján levő üzlet előtt folyton eleven élet lüktet. A szerencsétlenség pillanatában éppen arra ment **A i d i n g e r** János kir. tan. polgármester is és súlyos sérülést szenvedett. Többen életveszélyesen megsebesültek. Az üzlet most lángban áll és a tűzoltóság a tűz lokalizálásán fáradozik. A katasztrófa következményei még meg nem állapíthatók.

A kigyuladt üzlethelyiségben hárman bennétek. A hullák a felismerhetetlenségig összeétek és valószínűleg üzleti alkalmazottak holttestei. A sérülések száma meghaladja a százat. A katasztrófa színhelyéhez közel eső irgalmasok közkórházába ötven sebesültet szállítottak. A sérültek legnagyobb része falusi ember, azonfelül cselédek, kik bevásárolni voltak az üzlet előtti piacon. A sérültek közt van **O b e r h a m m e r** Antal rendőrfogalmazó, kit a városi közkórházba szállították. Bajosabb sérülést szenvedett **L u d w i g** Ferenc városi orvos, **O p r i s** Péter posta- és táviráda igazgató. **A i d i n g e r** polgármester arcából a robbanás ereje kiszakított egy darab húst, azonfelül nyakán, mellén és jobb czombján erősen megsérült. A népszerű polgármester iránt általános a részvét.

A sebesültek legnagyobb része a robbanás folytán a városházától a piacra dobatott.

A robbanás valószínűleg úgy történt, hogy **K ö s z l** a tilalom daczára **W e r t h e i m**-szekrényében egy kiló puskaport tartott s mikor a kaszszát felnyitotta égő szivarral vagy gyufával hozzáért. Az explozió kerületében 200 méternyire az ablakok bezuzódtak.

Ugyancsak Pécsről, más forrásból a következő részleteket veszszük a robbanásról:

A tűzoltóság az égő üzlethelyiségben a tüzet 20 percz alatt eloltotta. Az üzlethelyiségben hárman benn étek. A hullák a felismerhetetlenségig összeétek és valószínűleg üzleti alkalmazottak holttestei. A sérültek száma meghaladja a százat. A katasztrófa színhelyéhez közel eső irgalmasok kórházába ötven sebesültet szállítottak. A sérültek nagyobb része falusi ember, azonkívül cselédek, kik bevásárolni voltak az üzlet előtt lévő piacon. A kórházba a könnyebb sérülteket bekötözték és elbocsátották. A súlyosabb sérülteket a kórházban ápolják. A sérültek között van **O b e r h a m m e r** Antal rendőrfogalmazó is, kit a városi kórházba szállítottak; súlyosabb sérülést szenvedett **L u d w i g** Ferenc városi orvos, **O p r i s** Péter posta-és táviráda igazgató, valamint **K i s a s z o n d y** Ferenc megyei hivatalnok könnyebben megsérültek. **A i d i n g e r** polgármester arcából az explozió ereje kiszakított egy darab húst. A polgármester ezenkívül nyakán, mellén és jobb czombján erősebben megsebesült. A sebesült sok vért vesztett és a robbanás következtében a városházától a piac közepéig dobatott. **V a s z a r y** Gyula rendőrkapitány, **G ö b e l** Kálmán kir. törvényszéki bíró, vizsgálóbíró és **Z s o l n a y** György főügyési helyettes azonnal megejtették a vizsgálatot. Valószínű, hogy az explozió az által történt, hogy **K ö s z l** a tilalom daczára **W e r t h e i m**-szekrényében egy kiló puskaport tartott, melyhez ma, mikor a kaszszát felnyitotta, égő szivarral vagy gyufával hozzáért. A robbanás ereje leemelte a pénzszerény tejet és a lángok átesaptak a kirakatban lévő nagymennyiségű rakétára felgyújtván azokat. Az explozió kerületében 200 méternyire az ablakok darabokra törtek.

Hol a rendőrség?

— Levél a szerkesztőhöz. —

Miután a helybeli rendőrség tapintatától és erélyétől mit sem várhatunk a **T e k.** Szerkesztő Ur szives közbenjárásáért folyamodunk a végből legyen szives odahatni, hogy a városrésznkübeli asszonyok és hajadonok is háborítatlanul fürdőzhessenek.

Felszólalásom megtételére pedig ez a vizszatasztító jelenet birt:

A katonavárosi vasuti hid környéke tudva, levőleg a legkedveltebb fürdőhelye e városrészn intelligensebb családjinak, mint a mely a városon kívül s a forgalomtól félreeső ponton van. Minthogy azonban a rendőrség az egész fürdőügyre fittyet sem hány, napról-napra újabb botrány adja elő magát itt is.

Igy a mult nupokban megesett az a páratlan merénylet, hogy a tul partról, a szőlők aljáról egy sereg uriasan öltözött, majd egész pórre vetkezett férfi kihívóan, azon **Á d á m** kosztumban a nők csoportja közé jött a tulpartra, s ott a legpikánsabb diskurzust kezdett velük, mignem azok védelmezők hiányában, maguk szálltak sikra a tolakodó udvarlók ellen és a közporral árasztva el őket, nagy nehezen megszabadultak tőlük. **T e k.** Szerkesztő Ur! Legyen szives a rendőrség figyelmét a szomszédságában folyó üzelmekre udvariasan felhívni!

Több katonavárosi fürdőző a nők nevében.

I R O D A L O M.

Magyar gazdák szemléje. Ily czim alatt jelenik meg Budapesten a magyar gazdaszövetség folyóirata **B e r n á t** István szerkesztésében. A folyóirat, július havi száma változatos tartalommal jelent meg, »Programmunk a közvélemény előtt« czimű cikkben a markantlista sajtónak a gazdaszövetség programja ellen végzett rugdalózásairól ír avatott tollal, s ugyancsak ügyesen vágja vissza az agrariusok ellen szórt vádak at a vádaskodó urak szemeközé. Második helyen **M a s s o v** titkos kormánytanácsos »Reform oder Revolution« czimű művéből közöl egy nagyon érdekes, nagy igazsággal és éleslátással megirt fejezetet »Eladósodó nemzetek« czimmel. E cikkben a szerző leplezetlenül mutat rá a közgazdaság bajainak okaira és üdvös reformokat sürget. — A harmadik cikkben a gazdasági válság és buza ár hanyatlásával foglalkozik érdekes statisztikai adatokkal bizonyítva minden egyes állítását. Közöl cikket a sin kartellról, a bodrogközi Tiszaszabályozásról, a nemzetközi gazda kongresszusról, az egyenes adók reformjáról. Közli a Magyar gazda-szövetség alapszabályait **K ü l ö n f é l é k** rovatában a gazda közönséget érdeklő dolgokról beszél röviden. A változatosan összeállított, s a gazda közönség ügyeit szolgáló folyóirat igazán megérdemli a felkarolást. Előfizetési ára egy évre 6 frt.

S Z I N H Á Z.

Rantzauk.

A két **R a n t z a u** testvér gyűlölködéséből felépített darab jellemeinél fogva mindenesetre a jobb darabok közé sorozható, de hosszas dialog s monologja a cselekmény egyszerű volta a kevés hatás — ilyen nyári melegben — még akkor is vontatottá unalmassá tesz az előadást ha az egyes szerepek olyan kitűnő kezekben vannak, mint tegnap este. A csekély számú közönség főként **E. K o v á c s** Gyula (**R a n t z a u** Jean) pompás művészi erővel bemutatott játékában gyönyörködött. A szegény megtört leány (**L o u i s e**) szerepében **G y ö r g y** **I l o n a** jeleskedett. A többi szereplők közül még **S z a t h m á r y n a k** (**R a n t z a u** Jaques) **J a n o v i c s n a k** (**F l o r e n c e**) voltak nagyobb szertepek. **S z a t h m á r y** Szentgyörgyi szerepét vette át és sok igyekezettel, bár kevesebb sikerrel játszotta el. **J a n o v i c s** hangján nem tudott uralkodni s ez nagyon visszatetszővé tette játékát. **B a r t o s t** újból dicsérnünk kell. Napról-napra fejlődő — szép reményekre

jogosító — tehetségét teljes ambícióval használta fel a becsületet tanító szerepében.

A rendező figyelmébe ajánljuk a színpalak mögött — láthatóan — kedélyeskedő s a közönség illúzióját rontó egyéneket. P. J.

Hírek a szinkörből. Ma a Ninissstad-ják a szinkörben. A nagy vízmedence igen jó szolgálatot tesz ez alkalommal, és nagyban fogja emelni a valóság színezetét, szintugy a hatást is, hogy a fürdési jelenet igazi vízben — a közönség szeme előtt folyik le! Különösen jól fogják magukat érezni ez este Turchányi Olga mint Niniss, Várady Miklós mint Gregoár-a híres fürdőtő mester, és Kantay Teréz a féltékeny özvegy szerepében, a mennyiben nekik jut a szerencse a hűvös hullámokban enyhíthetni a hőség okozta kellemetlenségeket; az előbbieket irigy szemmel nézve a következők játszóak még a darab főszemélyeit: Kornizky grófot Vendrei, Anatól Rózsahegy, Deszeblott-t a gróf titkáráját, Bartos Gyula és a dühös kanadai férjet Dapitont Szatmári Lajos. Orpheus az alvilágban, e bájos zenéjű operette jövő héten fog színre kerülni, az új baritonista Kassa y Károly fölléptével.

Igazságszolgáltatás.

Sulyos testi sértés miatt körözött asztalos. Brón István, Biharmegyei iparos, sulyos testi sértés miatt nem rég ellett ítélve. Azonban, mivel büntetésének kiállítására nem jelentkezett, tartózkodási helye pedig ismeretlen körözése országszerte elrendeltetett.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi királyi törvényszék büntető ügyi osztálya ma, július 31-én nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

Sikkasztás büntetvével vádolt Klein Szereána bűntügye.

Sulyos testi sértés büntetvével vádolt Hegedüs István bűntügye.

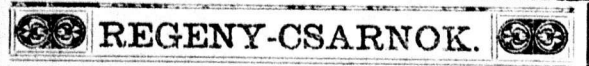
Hatóság elleni erőszak büntetvével vádolt Fokucz Mitru bűntügye.

Hatóság elleni erőszak vétségével vádolt Mancze Prekup és társai bűntügye.

Az ülést Nagy József kir. törvényszéki bíró vezeti. Jegyző: Polgár Béla.

S P O R T.

Nemzetközi uszóverseny Budapesten. Az ezredéves országos torna- és sportbizottság megbízásából a Magyar Uszó-egyesület augusztus 16-án nemzeti uszóversenyt tart Budapesten. A tizenkét számból álló versenyek a következők. I. Juniorok gyorsuszása 100 yard. Elsőnek arany érem, és a Magyarország rövid uszóhajója az 1896. évben cím. III. Juniorok handicapja 300 yard. IV. Magyarország bajnoksága hosszú távra 1609 méter. Elsőnek arany érem és a Magyarország hosszú távuszóhajója 1896. évben cím. V. Seniorok versenye. 300 yard. VI. Háton uszás. 100 yard. VII. Juniorok versenye. 300 yard. VIII. Millenniumi emlékverseny. 440 yard. Elsőnek arany érem. IX. Kezdők versenye. 100 yard. X. Handicap-verseny. 440 yard, és XI. XII. Csapatverseny 200 yard. A versenyekre meghívják az országos összes sportegyesületeit és a külföldi uszóegyesületeket. Az eddigi nevezések szerint a verseny egyike lesz a legérdekesebbeknek. Nevezési zárnap augusztus 11-én.

A szerelmes patikárus.

— Humoros elbeszélés. —

Irtta:

Sólyom Lajos.

— Képzeld csak, Mácsi kisasszony csakugyan 60,000 koronát kap hozományul: kezdé Tóni barátom újból; — ebből kitélt volna a patika. És én ezt elpuskáltam. Soha sem bocsátom meg magamnak ezt az ostobaságomat.

— De hát mondd meg már egyszer, hogyan esett meg rajtad ez a — dolog! kérdem végre.

— Természetesen, te nem is tudod föl-fogni, miért is vagyok én olyan szerencsétlen! Halljad tehát és meg vagyok győződve, hogy te nem fogsz kigunyolni, mint a többiek — akiknek egyébiránt nem is merem elmesélni.

Erre a szemembe nézett és talán úgy találta, hogy nincs kedvem gunyt üzni belőle, egy nagyot sohajtva kiöntötte szíve bubánatát.

— A kis estünep elmúlt már és az egész társaság készült már eltávozni. Ekkor nagyszerű gondolatom támadt: az öltözöbensegíteni akartam neki, mikor a köpenykéjét fölveszi és ez alkalmat föl akartam használni, hogy megvalljam neki szerelmemet. De a sors kijátszott. Az a lötyögős törvényszéki jegyző megelőzött. — Amint eközben ott tanakodom magamban, vajjon nem nyilik-e majd alkalmam rá, ha elkísérem lakásáig, mivel mind gyalog akartunk haza menni a holdvilágos éjszakában; egyszerre csak kiálszik az egyetlen gázlámp, mely az öltözöt megvilágította. Az urak elkezdtek nevetni, a hölgyek sikoltottak, nekem azonban ismét nagyszerű gondolatom támadt. Hátha egy merész csinynyel helyrehoznám előbbifélelenségemet? Utóvégre is szemesé a világ, vaké az alamizna... Egész pontosan tudtam, hogy merre áll a pillanatban Mácsi kisasszony; gyorsan mint egy evetke oda férköztem és egész bátran átkarolom az ott álló alakot és egy szerelmes szót sugok a fülébe. És, óh boldogság! az is nyakam köré fonja karjait és a vállomra fekteti szerelmes fejét. Nem merünk egy szót sem mondani, nehogy a többiek észrevegyék ölekezésünket. Minthogy tudtam, hogy Mácsi kisasszony egy capote-ot húzott a szép fejcskéjére, nem tudtam a füléhez férni; azért ajkaimmal az ő édes szájacskáját kerestem, hogy forró csókkal eljegyezzem magamnak... Ekkor egy ur gyufára gyújtott, egy szolgál pedig gyertyát hozott, és akkor majd nem kővé meredtem, midőn észrevettem, hogy Mácsi kisasszony helyett a kis potrohos törvényszéki jegyzőt ölelgetem, ő meg engemet. Szétrebentünk, mintha égő dimanit-bombát dobtak volna kettőnk közé. De már késő volt — a többiek észrevettek minket és iszonytató guykaczejban törtek ki. Csak hallottam volna, hogyan nyerített az a kárörvendő törvényszéki jegyző; ha én azt egyszer a kezem ügyébe kaphatnám, vagy ha megbetegednék, majd olyan medicinát adnék be neki, amittől tudom nem ölelkeznek többé se sötétben, se napvilágon. Az a felsülés, az a blamázs — tönkre voltam téve...

Antinousz barátom valóban szívet facsaró megindultsággal horgasztotta le a sörényes fejét és oly szomorú arcot vágott hozzá, hogy alig tudtam elfojtani — nevetésemet. Erősen kezdtem hápogni és zsebkendőmmel meg az orrommal kezdtem bibelődni, nehogy a pórus járt embernek a szeme közé nevessek.

— Te igaz, hű barát vagy; kezdé Tóni újból; — te nem nevezsz ki, neked igazán érző, jó szíved van.

Ha tudta volna, hogy oldalnyilalást kaptam a visszatartott nevetéstől!

Ezekre a szavakra és látva véghetetlen csüggettségét, azonban mégis megsajnáltam.

— Ugyan Tóni, ne légy olyan szentimentális. Az a kis balfogás teljességgel nem ronthatja meg Mácsi kisasszony jóvéleményét felőled. Az ilyen balesetet hamar el szokták feledni és Csopor kisasszony még jó néven is vehette azt.

— Éppen ez a nagy baj; szakított félbe Tóni szokatlan heveséggel. — Barátom, mindegyké vége. Amikor ugyanis ama végzetes ölekezés után zavartan Mácsi kisasszony felé fordultam és ki akartam venni arcából, hogyan fogta föl szerencsétlen balesetemet, hát mit látnak szemeim? Az az álnok leány ott áll az ajtóban, dr. Savó körörvossal kéz a kézben, és oly gunyos pillantásokat vetnek reám, melyek tördőfésként járták át szívemet. Az az ördögös orvos volt hármunk közül a legszerencsésebb: ő a sötétben biztos kézzel megragadta az aranyos madárkát, mialatt én, meg a törvényszéki jegyző az aranyos madárka helyett világ csufjára egymást fogtuk meg. — Barátom ma volt az eljegyzés: Csopor Amália kisasszony és dr. Savó Andor jegyesek...

Ezzel előmutatta s föl is olvasta az eljegyzésről kiadott jegyet.

Igy természetesen kárba veszett minden

vigasztalásom: nem is igen erőltettem magamat, bár őszintén sajnáltam a szegény Tónit.

Ez azonban, mintha csak nagy tehertől szabadult volna meg az által hogy elmondhatta, ami a szívet nyomta. — hirtelen fölegyenesedett és megrázva bozontos sörényét, ekként szólalt meg:

— Megesküdtem, hogy többé nem fogok beleszeretni valami éretlen fruskába, még ha olyan gazdag volna is.

Magasra emelve jobbját, ismétlé a szöveget, nem is sejtve mennyire leplezte le önmaga, hogy mily mélyen sujtotta a csapás, melyet szenvedett.

Jól tudtam, hogy Antinousz nem fog szavának állani. Igaz ugyan, sok időbe került, míg ama csapás után teljesen magához tért, mert mindenütt kiméretlen gunyolódásoknak volt kitéve; sőt halmazával kapta a levelező lapokat azzal a kérdéssel; mikor tartja esküvőjét a törvényszéki jegyzővel?

Ezek az élcelődések még inkább sarkallták, hogy mielőbb valami gazdag pártit csináljon: nem bánta volna, ha mindjárt a hátán kellett volna hazaczeplnie a jární sem tudó menyasszonyt, csak kifoghasson azokon, akik vele évődtek.

De szegény Antinousznak nincsen szerencséje; pedig még mindig úgy tánczol, mint egy kisisten.

Legutóbb, hogy a feje félelmesen kopaszodni kezd, mindinkább gyűlölni kezdi a — nőket. Éppen ma esküdött meg Eskulap és Higieja fejére, hogy nem házasodik, illetőleg nem patikásodik.

A róka is azt mondta, hogy savanyu a szőlő, mikor oly magasan lógott a szőlőfürt, hogy el nem érhetette.

(Vége.)

TÁVIRATOK.

Az ország miniszter nélkül.

Budapest, július 30. (Saját tud. távirata.) Erdély igazságügyminiszter már a napokban visszajő a fővárosba. Perczel Dezső belügyminiszter majd csak augusztus hó 23-dika táján tér vissza. A többi miniszterek szintén augusztus hó vége felé jönnek ide.

Idei Sz. István napja.

Budapest, jul. 30. (Saj. tudósítók táv.) Az idei sz. István napjára a magyar püspöki kar legtöbb tagja itt egybegyűl; hír szerint, Taliani, az új bécsi nuncius megérkezése is várható, aki a bécsi biboros herceg-érsekkel jön el a magyar katolikusok kongresszusára.

Orosz fegyverek Szerbiának.

Belgrád, július 30. (Saját tud. távirata.) Az odesszai orosz hajózási vállalat a Dunán Belgrádba orosz puskákat hozott. Hír szerint Románia tiltakozni fog az ellen, hogy a Duna folyamán ily fegyvercsempészet történik.

A helyzet Kréta szigetén.

Athén, július 30. (Saját tud. távirata.) A görög kormány kijelentette a hatalmak képviselőinek, hogy a Krétára özönlő görög önkéntesek nem kerülnek ki Görögországból, hanem Macedoniából és magából Konstantinápolyból.

Osztrák miniszterelnök Ischlben.

Bécs, július 30. (Saját tud. távirata.) Badeni gr. miniszterelnök Ischlből, ahol ő Felsőge kihallgatáson fogadta, ma reggel ide érkezett. A miniszterelnök jelentést tett ő Felsőge-nek az osztrák-magyar kiegyezésről.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági helyzet Bihar megye éjszak nyugoti részén.

Egy pár nap még és egy gazdasági év ismét, és már alig elviselhető teherrel fog a földmiveléssel foglalkozók meggörnyedt vállaira neheznedni.

Több éve már, mióta a minden parányában fenséges természet hűtlenné vált, az érette verejtékeket hullató munkáskéz iránt.

Több éve mióta hatalmas tényezők valóban előismerésre méltóan kutatnak, kísérleteznek a végmegsemmisüléssel fenyegető gazdasági viszonyok megváltoztatásán, vagy legalább is türethetőbbé tételén. De hiába. A szegény gazda helyzete nem fog javulni, mert nincsen egyetlen ága kenyérkereső forrásának, melyhez haszonnal hozzáfoghatna. Munkában edzett szorgalmas gazdáink vállalkozási szelleme meg van bénulva megzavarta a megbízhatatlan kereskedés. A hatalmas magaslétről tarthatatlanul lefelé guruló gazdasági válság immáron óriási mérvben mutatkozik. Ez a legrövidebb idő alatt megsemmisíti a gazdálkodással foglalkozókat, ha a gazda közönség továbbra is támogatni fogja a kormány merkantilizmusát.

Napról-napra jelennek meg egyes lapokban, ezen sok tekintetben a 63-diki osztályos esztendőhöz hasonló gazdasági évről, tudósítások. Olvasva azon tudósításokat, legnagyobb része nem felel meg a valóságnak, nem foglalkozik lelkiismeretesen és kimerítően a termények állásával, jószág tenyésztéssel, általában gazdasági dolgokkal.

Ha ezek a liberális cikkíró urak csakgyan használni akarnak a gazdáknak, úgy azokat a nagy horderejű jelentéseket, nem hallo más vagy esetleg téves értesülés folytán, hanem saját szemükkel való tényleges meggyőződés után kellene, hogy átadják a sajtónak és a hírlapok olvasóinak. A valósággal ellenkezőt hiába igyekeznünk terjeszteni, az ide lent kétségbe esést, oda fent pedig minden krajczárunk ellen való támadást fog eredményezni.

Bizonyára egy minden tekintetben helyes gazdasági értesítés nagyfáradságba kerül.

Számítását a gazda elvesztette, mert eladni jószágából annak elárvahodottsága miatt, nem képes, dacára annak, hogy a szarvasmarha értéke ismét a legolcsó fokra szállt. — A sertések állapota mindenki előtt köztudomású. Az ökörsordák évek óta nem szenvedtek annyit az éhség miatt, azoknak nagyobb részét a küszöbön levő hordáson és ugaroláson hosszabb pihenés és bőven jól takarmányozás nélkül használni lehetetlen. Terményeink, illetve még kalászaik általában véve rosszak.

A buza a kövérebb helyeken szemzés előtt a kötöttebb talajokon és fehéres földeken szemzés után megszorult. A szár apró maradt, úgy hogy magába bekötni sem a buzát, sem a többi kalászosokat általában véve nem lehet. A rozs a fekete földeken általában véve megszorult. Az árpa felerészben léha és egészen sárga. A zab a lehető leggyengébb állapotban van. A várható eredmény holdanként 6—8 métermázsza. A tengeri a hosszas szárazság folytán, ami ez évben különösen és kiváltképpen a vidéket sújtotta, alig-alig fogja a házi szükségleteket fedezni. Legnagyobb része egy láb magas és már virágozik vékonyka csóhajással. A szénatermés nagyon kevés. A jármos ökrök részére vetett misling hasznavehetetlennek maradt. A répa, a hol a féreg meghagyta, türethető. A dohány, no ez most még ezideig különösen rosszul áll, a szegény feles dohányosok a kétségbeesésig küzdöttek a munkájuk ellen szegülő férgekkel, de végre is a milliárd és milliárd féreg (különösen a tücsök) maradt győztes és a palántokkal beültetett földterület még mindig fekete és felerészben üres.

Ez a képe körülbelül a most befejezéshez közel álló gazdasági évről. Ezen gazdasági év nem sikerülését mi sem igazolja jobban, mint az, hogy a takarók nagy engedményeket voltak kénytelenek kérni a birtokostól, mit néhol meg is kaptak, néhol kérésükkel elutasítottak, de egyszersmind az életet otthun is hagyták, jóllehet hogy több helyen csendőr védte a gazda érdekét. A mi a földbirtokok bérösszegét illeti, a jelekből azt lehet következtetni, hogy a bir-

tokosok sok évi tapasztalat után, meggyőződnek arról, hogy a gazdasági krízisnek fő-fo okozója a börze.

Most azonban már a feleslegzett bérletek eredménye ijesztő módon tapasztalható, amennyiben dacára annak, hogy a birtokosok nagyobb bérengedményt hajlandók adni, több nagyobb birtokra ez idő szerint még bérlő nem jelentkezett. A munkások hiányáról szinte lehet panaszkodni és az nálunk abban nyilatkozik, hogy éves, illetve konvencziós eseléseknek, dacára annak, hogy a szokásos konvenczióból még mindig jobban eltarthatja családját, mint a sok csavargást igénylő napszámolásból, évről-évre kevesebben állanak el, úgy, hogy átlagosan 3 éven keresztül 25—30 százalékkal kevesedett a konvencziós eselések száma, a mi nem kevésbé járul a gazda elkeseredettségéhez, egyszóval ijesztő módon terjed a szocializmus.

A takarás néhol már most készen van de a hót utolján már a hordás és gépelés lesz a fődolgozó. A napszám ily alacsony még nem volt soha. A férfiak 80, a nők 40 krajczárért dolgoznak a magok kenyerein.

Arany árkelet-pótlék. A vámitételeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztosításánál szedendő árkeletpótlék 1896. évi augusztus hóra a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok és királyi pénzügyminiszteriumával egyetértőleg tizenkilenc és fél százalékban állapította meg a m. kir. pénzügyminiszter.

Méhkiállítás. Az ezredéves nagy állatkiállítások sorozatában az ötödik, az élömék kiállítása, jövő hó 20-án Szent István napján fog megnyitni. Értesülésünk szerint ez a kiállítás is felül fog mulni minden eddigit, nemcsak nagyságra és gazdaságra, hanem szakzszerűség tekintetében is. Már eddig közel 300 méhcsalád van kiállításra bejelentve. Képviselők az összes méhfajok és a legkülönbözőbb kaptárszerkezetek. Bejelentéseket csak augusztus 5-ig fogad el a földmiveléstudományi miniszterium kiállítási irodája, mely figyelmezteti a kiállítókat, hogy arcképeiket idejekorán küldjék be hozzá, mert máskülönben szabadjegyeik kiszolgáltatása késedelmet fog szenvedni. Az élömék kiállítása 12 napig lesz nyitva.

A petroleum drágulása. Az utóbbi időben mind sürűbben emlegetik, hogy a petroleum-finomítók a petroleum árát fölemelik. Az első lépés, mint értesülünk, már megtörtént; augusztus első napjaitól a petroleum ára métermázsánként 50 krral megrágnak. A petroleum-kartell tehát már megkezdte működését, hogy a nagyon emelkedő petroleum-fogyasztást kényszerrel megrágnak. Ezzel az 50 krral drágítással a petroleum-finomítók csupán Magyarország fogyasztó lakosaitól 400—500 ezer frrtal többet szednek el. Ennyivel egyszerre mestersegesen megrágnak a petroleum fogyasztását kissé talán mégis csak sok. Petroleumbehozzalunk így alakult:

	1895-ben	1896-ban (öt első hó)
nyers nehéz		
petr.	892,474 mm.	464,015 mmázsza
» könnyű	83,398 mm.	»
finomított .		
petról.	155,476 mm.	61,094 »
kivitelünk kettő finomított petroleumból 1895-ben 292,194 mmázsát, 1896-ban 126,227 mmázsát.		

Ismét kartell! A mióta a liberális pénzügyminiszter ur a képviselőház június 20-diki ülésében nyíltan hangoztatta, hogy a »kartelleknek vannak hatásaik is» napról-napra újabb kartellról lehet hírt hallani. A kereskedők, gyárosok valóságos szipolyozó pióczákká válnak a termelők- és fogyasztókkal szemben. A budapesti tejkereskedők közül 12-en léptek e hó 28-án szövetségre a végből, hogy a tej árát a termelőkkel szemben leszorítsák, a fogyasztó közönséggel szemben pedig fölemeljék. Tehát nem elég nekik a haszon, a mit évenként zsebre raknak, teljesen leakarják huzni mások bőrét. Ugylátszik azonban, most az egyszer felülnek a jó urak, mert az országos gazd. egyesület gondoskodott róla, hogy a központi tejszarnok a termelőktől átvegye s értékesítse ugyanolyan feltételek mellett, mint saját tagjait. A szipo-

lyozni akaró tejkereskedők a következők: Goldmann József, Tusák Marcell és társa, Felner és Klein, Goldhammer József, Goldhammer Ármán, Kohn József, Klein Péter, ifj. Klein Gyula, Kohn Lajos, Kohn J. és fia, Krauss József és Fischer József, a kiktől nem mondunk többet, mint tessék a neveiket elolvasni — s a többit hozzá gondolni!

Szüreti kilátások. Az ország különböző vidékeiről vett értesítés szerinti bő szüretre van kilátásunk A filoxera, peronosporán szőlőmolyon kívül azonban ismét új ellensége közeledik, mely a szőlősgazdák reményét azzal fenyegeti, hogy a magyar bor éppen arra a sorsra jut, a melyre a magyar buza ára, mindig lejjebb száll; mert az eddiginél még nagyobb mennyiségben akarják az olasz bort importálni. Erre mutat az a körülmény, hogy a finmei kereskedelmi kamara utolsó gyűlésén Wolf Lipót és fia bornagykereskedő ház azt indítványozta, hogy a kamara indítson mozgalmat az olasz borok importjának való megkönnyítése végett, hogy a szabad területre érkező olasz borokat még az elszámolás előtt kezelhessék, és pedig pénzügyi felügyelet mellett. A kamara kész örömmel járul hozzá a javaslatához, a mely nagy könnyítést jelentene a hozzánk a nélkül is nagy mértékben özönlő olasz borokra, no meg a borkereskedőkre nézve. Most nagy kíváncsisággal várják, hogy intézi el a kereskedelmi illetve a pénzügyminiszterium, a finmei kamara fölterjesztését. A dolog semmi esetre sem fog menni, mert vámügyről lévén szó, Ausztria beleegyezése is szükséges. Az ilyen ügyekben józanabban ítélő osztrák kormány pedig egy könnyen nem megy bele a veszedelmes konszesszióba.

Terménytőzsde.

Budapest, július 30.

B u z a tavaszra, bácskai	6.80
» tavaszra, északi	6.31
» szeptember-októberre, bácskai	6.68
» szept.-okt.-re északi	6.70
R o z s tavaszra bácskai	3.78
R o z s tavaszra, északi	3.79
T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.30
» aug.-szept.re, északi	10.40

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. július 30.

Magyar aranyárjádék 4%	122.40
Magyar koronárjádék	99.25
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	122.00
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
oprvat-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségi sorsjegy-kölcsön	153.00
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.50
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.58
Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	147.—
Osztrák magyar bankrészevény	975.—
Magyar hitelbank részvény	388.25
Osztrák hitelintézeti részvény	362.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	360.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	949.—
Német birodalmi márka	58.70
London vista	119.80
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Pénteken, 1896. július 31-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével a tükörfüveg-lemezzel ellátott nagy vízmedence felhasználásával:

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

NINISS.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Elő k e s z ü l e t e n !

Gyerekek asszony.

Vigjáték.

H O L T O M I G L A N.

Uj énekes színmű.

Felelős szerkesztő: **CSIPIÉK FERENCZ.**

NAGYVÁRAD-SZÖLLŐSI GŐZSÖRGYÁR

forgalom megnyitási jelentése.

Van szerencsénk tudatni, hogy a **Nagyvárad mellett fekvő Pecze-Szöllősön** ujonnan épült

SÖRFŐZDÉNKBEN

a forgalom folyó évi **augusztus hó 2-án** megkezdődik, a mikor is a kiváló minőségű, megfelelő erősen főzött és kitünően érlelt

MÁRCZIUSI és LÁSZLÓ SÖRT

áruba bocsátjuk.

Megrendelések úgy hordók, mint palaczkokban (ládánként 50 palaczkjával) közvetlenül gyárunkból, vagy esetleg Nagyváradon a Nagy-piacz-téri Kereskedelmi Palotában levő városi irodánk útján, haladéktalanul pontosan eszközöltetnek. Nagyvárad városában házhoz szállítva.

Kérve a mielőbbi és minél számosabb szives megbízásokat,

maradtunk kiváló tisztelettel

145 9-15

Nagyvárad-Szöllősi Gőzsörgyár.

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSEK KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.